

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) vad gäller utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt 53 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2013.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag (totalt ca 3 miljarder kronor) och bemyndiganden för budgetåret 2014 inom utgiftsområdet. Utskottet avstyrker samtliga motioner som innebär andra anslagsnivåer än de som regeringen har föreslagit. Företrädarna i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har avstått från att delta i beslutet om anslag. I stället hänvisar de i särskilda yttranden till de budgetförslag som har lagts fram av respektive parti.

I betänkandet behandlas även motioner som rör den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Utskottet uttalar sitt stöd för det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitikens inriktning och avstyrker motionerna.

Vidare behandlar utskottet motioner om EU:s strukturfonder, organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag, kommersiell och offentlig service på landsbygden, återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, fördelning av regionala medel och utvecklingen i vissa geografiska områden. Samtliga förslag inom nyssnämnda områden avstyrks av utskottet.

Andra uppfattningar än de som utskottets majoritet står bakom redovisas i sammanlagt sju reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Den regionala tillväxtpolitikens inriktning	9
Propositionen	9
Motionerna	12
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	19
EU:s strukturfonder	21
Propositionen	21
Motionerna	23
Vissa kompletterande uppgifter	23
Utskottets ställningstagande	24
Organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag	24
Propositionen	25
Motionerna	25
Vissa kompletterande uppgifter	27
Utskottets ställningstagande	28
Kommersiell och offentlig service på landsbygden	29
Motionerna	30
Vissa kompletterande uppgifter	32
Utskottets ställningstagande	37
Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser	38
Vissa kompletterande uppgifter	39
Utskottets ställningstagande	39
Fördelning av regionala medel	39
Motionerna	40
Vissa kompletterande uppgifter	41
Utskottets ställningstagande	41
Utvecklingen i vissa geografiska områden	42
Utskottets ställningstagande	42
Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt	43
Propositionen	43
Motionerna	46
Vissa kompletterande uppgifter	46
Utskottets ställningstagande	48
Reservationer	51
1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (S)	51
2. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (V)	53
3. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 – motiveringen (MP)	54
4. EU:s strukturfonder, punkt 2 (S, MP, V)	56

5. Organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag, punkt 3 (S, MP, V)	57
6. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (S, MP, V)	58
7. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, punkt 5 (V)	60
Särskilda yttranden	61
1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (SD)	61
2. EU:s strukturfonder, punkt 2 (MP, V)	61
3. Fördelning av regionala medel, punkt 6 (S)	61
4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (S)	62
5. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (MP)	63
6. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (SD)	64
7. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (V)	65
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	68
Propositionen	68
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	68
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	75
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	76
<i>Bilaga 4</i>	
Motionsyrkanden rörande utvecklingen i län och regioner	77
 <i>Tabell</i>	
Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional tillväxt	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N239 av Krister Hammarbergh (M),
2013/14:N248 av Berit Högman m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2013/14:N260 av Catharina Bråkenhielm (S),
2013/14:N264 av Anders Andersson (KD),
2013/14:N296 av Billy Gustafsson m.fl. (S),
2013/14:N298 av Eva Sonidsson m.fl. (S),
2013/14:N329 av Anne Marie Brodén (M),
2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 1 och 6,
2013/14:N366 av Marie Nordén m.fl. (S),
2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 1,
2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 5 och 6,
2013/14:N434 av Margareta Cederfelt (M) och
2013/14:N442 av Louise Malmström och Håkan Bergman (båda S).

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (MP) – motiveringen

2. EU:s strukturfonder

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N399 av Meeri Wasberg m.fl. (S) och
2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 12 och 13.

Reservation 4 (S, MP, V)

3. Organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N275 av Lena Asplund (M),
2013/14:N302 av Maria Stenberg och Sven-Erik Bucht (båda S),
2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 2,
2013/14:N364 av Lars Beckman (M),
2013/14:N394 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 2,
2013/14:N404 av Per Åsling (C) och
2013/14:N411 av Jasenko Omanovic m.fl. (S).

Reservation 5 (S, MP, V)

4. Kommersiell och offentlig service på landsbygden

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N202 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C),
2013/14:N229 av Jan R Andersson (M) yrkandena 1, 4 och 5,
2013/14:N243 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S),

2013/14:N287 av Per Åsling och Johan Linander (båda C),
2013/14:N305 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde
(båda C),
2013/14:N335 av Tina Ehn och Jabar Amin (båda MP),
2013/14:N355 av Helena Lindahl och Staffan Danielsson (båda C),
2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5 och
2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 6 (S, MP, V)

5. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 8,
2013/14:N225 av Anders Sellström (KD),
2013/14:N269 av Saila Quicklund och Ann-Britt Åsebol (båda M),
2013/14:N277 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M) och
2013/14:N353 av Lars Gustafsson (KD).

Reservation 7 (V)

6. Fördelning av regionala medel

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N257 av Anders Åkesson och Anders Ahlgren (båda C),
2013/14:N284 av Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C),
2013/14:N311 av Karin Nilsson (C) och
2013/14:N312 av Fredrick Federley (C).

7. Utvecklingen i vissa geografiska områden

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N248 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 3,
2013/14:N293 av Christer Engelhardt (S),
2013/14:N344 av Mattias Jonsson m.fl. (S) och
2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 2.

8. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

a) Bemyndigande för anslaget 1:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 700 000 000 kronor 2015–2021. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 19 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2015–2020. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 19 punkt 2.

c) Anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 19 punkt 3.

d) Motioner om anslagen

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2013/14:N386 av Anna Hagwall m.fl. (SD) och

2013/14:N431 av Jonas Eriksson m.fl. (MP).

Stockholm den 26 november 2013

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Eva Flyborg (FP), Börje Vestlund (S), Helena Lindahl (C), Ingemar Nilsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V), Boriana Åberg (M) och Berit Högman (S).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas

- proposition 2013/14:1 (budgetpropositionen) vad gäller utgiftsområde 19 Regional tillväxt
- 53 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013.

Utskottets överväganden

Inledning

Riksdagen fattade den 20 november 2013 beslut om ramarna för de olika utgiftsområdena för 2014 samt om en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2015–2017. Beslutet innebar att riksdagen ställde sig bakom de ramar för utgiftsområde 19 Regional tillväxt som angetts i budgetpropositionen 2014 (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1). I reservationer (S; MP; SD; V) förordades avvikelser från dessa ramar. Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet (yttr. 2013/14:NU1y) föreslagit att det ska tillstyrka regeringens förslag till ramar för 2014 vad gäller utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. I yttrandet har avvikande meningar avgetts från företrädare för S, MP, SD och V till förmån för förslag från respektive parti rörande de nyssnämnda utgiftsområdena.

I tabellen nedan framgår regeringens och de olika oppositionspartiernas förslag till budgetramar för utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Den föreslagna ramen för utgiftsområde 19 för 2014 är ca 3 miljarder kronor. I bilaga 2 redovisas förslagen uppdelat på anslag.

Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelser gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
2014 (föresl. utgiftsram)	2 973	0	+220	+30	+50
2015 (utgiftsberäkning)	2 699	*	+220	+60	+50
2016 (utgiftsberäkning)	3 226	*	+220	+90	+50
2017 (utgiftsberäkning)	3 326	*	+220	+120	**

* S har inte föreslagit några preliminära ramar för 2015–2017.

** V har inte föreslagit någon preliminär ram för 2017.

I betänkandet behandlar utskottet inledningsvis motioner om den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Därefter tar utskottet ställning till förslag som rör EU:s strukturfonder, organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag, kommersiell och offentlig service på landsbygden, återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, fördelning av regionala medel samt utvecklingen i vissa geografiska områden.

Avslutningsvis behandlas regeringens förslag till anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och oppositionspartiernas motsvarande förslag. De förslag som har lagts fram i motionerna har dock som utgångspunkt en annan ram för utgiftsområdet än vad regeringen har föreslagit och vad riksdagen har ställt sig bakom. Beslut om anslag inom

ett utgiftsområde ska, enligt budgetprocessens regler, fattas genom *ett* beslut. Det betyder att samtliga anslag under ett utgiftsområde ska fastställas i ett och samma beslut.

Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Detta görs med hänvisning till genomförda och planerade åtgärder på området samt inriktningen av det strategiska arbetet för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (V) och 3 (MP) samt särskilt yttrande 1 (SD).

Propositionen

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt omfattar medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av central och regional projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Dessutom omfattar utgiftsområdet vissa insatser med anledning av försvarsmställningen vilka finansieras av äldreanslaget 33:6 Insatser med anledning av försvarsmställningen t.o.m. 2012. Regionala hänsyn ska också tas inom andra utgiftsområden.

I budgetpropositionen fastställs att målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. En mer utförlig beskrivning av politikens mål finns att läsa i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 19). För att uppfylla målet för den regionala tillväxtpolitiken, betonar regeringen, är det av avgörande betydelse med regional hänsyn och tvärsektorieell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden. Detta är en följd av att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras inom det här aktuella utgiftsområdet.

Den regionala tillväxtpolitiken genomförs i såväl gles- och landsbygder som i små och medelstora städer samt i storstadsområden. Regeringen framhåller att politiken måste utgå från de specifika regionala förutsättningarna och regionernas prioriteringar. Den största delen av medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt beslutas regionalt i samspel mellan olika aktörer på regional, nationell och internationell nivå. Genom ett ökat lokalt och regionalt inflytande och ansvar stärks, enligt regeringen, den regionala tillväxtpolitiken. Regeringen understryker att en väl fungerande dialog mellan berörda aktörer och samordning dels mellan politikområden på nationell nivå, dels mellan insatser på lokal, regional och nationell nivå är en förutsättning för att åstadkomma utvecklingskraft i hela Sverige. Den regionala

tillväxtpolitiken ska vidare grundas på erfarenheter och resultat från genomförda insatser. Därför ska lärandet främjas på alla nivåer, i framtagandet och genomförandet av strategier, program, insatser och projekt.

Politikens prioriterade områden är innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete. Dessa framgår av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. I skrivelsen Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221) tydliggörs inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken. Där lyfts också en god tillgång till kommersiell och offentlig service fram. I budgetpropositionen framgår även att regeringen prioriterar demografiska utmaningar. Vidare ska enligt regeringen jämställdhet mellan kvinnor och män, integration och mångfald samt miljö ges ett ytterligare stärkt fokus inom det regionala tillväxtarbetet. Resurser för de prioriterade områdena finns inom flera olika politikområden.

Prioriteringen innovation och förnyelse avser insatser som ska stärka regioners förnyelseförmåga samt stimulera till ett förbättrat klimat för entreprenörer, och här prioriteras insatser för innovativa miljöer och entreprenörskap. Regeringen ser att det är angeläget att utvecklingen av regionala innovationsmiljöer sker med ett strategiskt förhållningssätt till den internationella utvecklingen. I detta arbete framhålls betydelsen av den nationella innovationsstrategin samt regeringens forsknings- och innovationsproposition (prop. 2012/13:30). Även entreprenörskapets förutsättningar uppmärksammas, och regeringen betonar vikten av att det finns ett väl fungerande system för kapitalförsörjning och att små och medelstora företags internationalisering stimuleras. Vidare lyfts de regionala företagsstöden fram som viktiga instrument för att stärka förutsättningarna för hållbar tillväxt och hantera skillnader i de olika regionernas förutsättning för näringslivsutveckling.

Gällande de regionala företagsstöden framgår i budgetpropositionen att kommissionen har fattat beslut om nya riktlinjer för dessa för programperioden 2014–2020 som innebär en minskning av det svenska stödområdet. Med anledning av kommissionens beslut anför regeringen att den under 2014 avser lämna ett förslag till nytt stödområde till kommissionen. Vidare planerar regeringen att genomföra en översyn av berörda förordningar så att de regionala företagsstöden tydligare kan bidra till en hållbar utveckling med fokus på jämställdhet, miljö och integration. Regeringen framhåller att de regionala företagsstöden även i fortsättningen ska vara ett instrument för att utjämna lägesnackdelar och/eller stimulera företagandet i de regioner som har de största utmaningarna.

När det gäller kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud anför i propositionen att en central prioritering är att säkra en god kompetensförsörjning på såväl nationell som regional och lokal nivå. Inte minst måste den outnyttjade kompetens som finns i arbetskraften bättre tas till vara för att minska risken för en situation av utanförskap i kombination med brist

på arbetskraft. Regeringens ambition är därför att fortsätta arbetet med att stärka samverkan mellan den regionala tillväxtpolitiken, arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken. Regeringen framhåller att det i det fortsatta arbetet är viktigt att samverkan mellan de regionala kompetensplattformarna och nationella myndigheter inom kompetensförsörjningsområdet vidareutvecklas, och att myndigheterna inom sina respektive ansvarsområden såväl enskilt som gemensamt fortsätter att stödja kompetensförsörjningsarbetet på regional nivå.

Vikten av tillgänglighet understryks i propositionen. Väl utbyggda, regionalt anpassade, hållbara och samordnade kommunikationer, såväl it-infrastruktur som tillgång till infrastruktur i vid bemärkelse, samt ett bra utbud av service ökar kvinnors och mäns möjligheter att bo, arbeta och driva företag i alla delar av landet. Regeringen betonar vidare att den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg i det regionala tillväxtarbetet. För att åstadkomma ett helhetsperspektiv på frågor om den fysiska planeringen och arbetet för hållbar regional tillväxt behöver enligt regeringens bedömning det rumsliga perspektivet utvecklas i strategierna för länens utveckling.

Gränsöverskridande samarbete är enligt regeringen en förutsättning för att bättre kunna möta de utmaningar som Sverige och svenska regioner står inför på grund av bl.a. ökad global konkurrens, miljö- och klimatförändringarna och den demografiska utmaningen. Enligt regeringens bedömning behöver den gränsöverskridande dimensionen öka i det regionala tillväxtarbetet.

Regeringen framhåller även att såväl utmaningar som möjligheter som följer av den demografiska utvecklingen bör betonas i den regionala tillväxtpolitiken. Vidare ska hållbarhetsperspektivet genomsyra det regionala tillväxtarbetet, bl.a. vid analyser samt framtagandet av strategier, program och insatser. I detta arbete avser regeringen ytterligare stärka fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män, integration och mångfald samt miljö.

I propositionen anges att den regionala tillväxtpolitiken ska inriktas mot

- att människor, företag, kommuner och regioner skapar attraktiva miljöer och formar sin framtid utifrån sina unika förutsättningar
- prioritering av innovation och förnyelse, entreprenörskap, kompetensförsörjning och ett ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete
- en god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet
- fokus på demografiska utmaningar, internationalisering, klimat, miljö och energi och en miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher
- främjande av jämställdhet samt integration och mångfald
- ett tvärsektorielt arbetssätt och en mer samordnad stat genom strategiska statliga insatser och åtgärder i samverkan med aktörer på lokal, regional, europeisk och global nivå

- att ta vara på de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika typer av regioner, såsom gles- och landsbygder, små och medelstora städer samt i storstadsområden
- ett stärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar över vissa statliga medel, vilket bl.a. leder till bättre förutsättningar för ett regionalt ledarskap
- regionala strategier och program som genomförs i samspel och i partnerskap med nationell och europeisk nivå
- att Europeiska unionens sammanhållningspolitik ska vara en integrerad del i den regionala tillväxtpolitiken där strukturfondsprogrammen är instrumenten för genomförandet.

Regeringen avser att under våren 2014 lansera en ny nationell strategi för den regionala tillväxtpolitiken för 2014–2020. Strategin ska visa på politikens prioriteringar och vara vägledande för det regionala arbetet för hållbar tillväxt och attraktionskraft för perioden 2014–2020.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) framhålls behovet av att utforma en framtidsstrategi som omfattar både urban tillväxt och landsbygdsutveckling (yrkande 5). Motionärerna betonar att det behövs lösningar såväl för de utmaningar som snabbväxande storstäder innebär som på de problem som uppstår i många utsatta landsbygdskommuner med en kraftigt minskande befolkning, hög strukturell arbetslöshet och skev åldersstruktur. Vidare lyfter motionärerna fram behovet av en samlad skärgårdspolitik för att bemöta de problem som uppstår då antalet åretruntboende minskar med följderna att underlaget för samhällsservice avtar (yrkande 6).

I motion 2013/14:N248 av Berit Högman m.fl. (S) betonas att Sverige behöver en aktiv regionalpolitik som ger människor förutsättningar att bo och leva i hela landet (yrkande 1). Detta menar motionärerna kräver att flera områden inom politiken måste samspela. Vidare framhålls att Sverige behöver en statlig aktiv regional utvecklingsstrategi som ska bygga på principen om att hela landet ska leva (yrkande 2). Strategin ska kunna tillvarata varje regions och kommuns unika kvaliteter, dess särskilda resurser och specifika förmåga att bidra till hela samhällets sociala, miljömässiga, ekonomiska och sysselsättningsmässiga tillväxt och välfärd. Lokalisering av statlig verksamhet bör inkluderas i strategin.

I motion 2013/14:N260 av Catharina Bråkenhielm (S) framhålls i likhet med motion 2013/14:N426 (S) att det behövs en samlad skärgårdspolitik för att skärgården ska kunna leva året runt.

Även i motion 2013/14:N296 av Billy Gustafsson m.fl. (S) betonas behovet av att formulera en nationell strategi för en levande skärgård. Motionärerna framhåller att det är angeläget att samhället stöder utvecklingsmöjligheter i hela landet så att verksamheter kan pågå året runt. Detta är viktigt

såväl ur ett sysselsättningsperspektiv som utifrån ambitionen att ha en levande landsbygd. Offentlig och kommersiell service till företag och boende, samt effektiva person- och godstransporter under hela året, inte minst i skärgården, behöver stärkas.

I motion 2013/14:N298 av Eva Sonidsson m.fl. (S) betonas vikten av att den regionala utvecklingspolitiken är en central del i all politik och att den regionala aspekten finns med i utformningen av alla strategiska beslut. Motionärerna framhåller att stat, regioner, kommuner och myndigheter måste arbeta tillsammans för att stärka den regionala utvecklingen och för att ge bra förutsättningar och god service åt invånare och företagare.

I motion 2013/14:N366 av Marie Nordén m.fl. (S) framhålls att det behöver tas krafttag för att hela Sverige ska leva, såväl stad som landsbygd. Motionärerna menar att regeringen har försämrat förutsättningarna för att leva på landsbygden i Sverige, bl.a. genom en alltmer utarmad offentlig service. De regionalpolitiska och landsbygdspolitiska frågorna behöver lyftas, anser motionärerna, och det behövs ett landsbygdspolitiskt program.

Behovet av en urban tillväxtpolitik som möjliggör för företag och människor att utvecklas påtalas i motion 2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) (yrkande 1).

Alla politikområden i Sverige ska genomsyras av ett integrationsperspektiv, sägs det i motion 2013/14:N442 av Louise Malmström och Håkan Bergman (båda S). Integrationen av invandrare är av vikt inte bara för den enskilde individen utan har även betydelse för tillväxten, framhåller motionärerna, och pekar på att det finns brister. Motionärerna föreslår att det upprättas en handlingsplan för införlivandet av ett integrationsperspektiv i den regionala tillväxtpolitiken.

I motion 2013/14:N239 av Krister Hammarbergh (M) beskrivs att företag i såväl Sverige som Finland upplever det som svårt och krångligt att göra affärer med grannlandet. Motionären föreslår att regeringen bör överväga möjligheten att initiera en översyn över existerande gränshinder för näringslivet mellan Sverige och Finland. Länsstyrelsen i Norrbotten framhålls som lämplig för att ansvara för en sådan översyn.

Vikten av att stödja landsbygden framhålls i motion 2013/14:N329 av Anne Marie Brodén (M). En stark integration mellan stad och landsbygd är viktigt liksom kommunal service om hela Sverige ska kunna leva. Det vore enligt motionären önskvärt med ytterligare arbete för att utveckla landsbygdens möjligheter, särskilt eftersom Sveriges urbanisering, enligt vad som sägs i motionen, är den största inom EU.

I motion 2013/14:N434 av Margareta Cederfelt (M) framhålls att ett utvecklat näringsliv är en viktig ingrediens för en levande landsbygd. För att motverka ytterligare utflyttning och öka inflyttning menar motionären att de åtgärder som OECD betonar för utveckling av landsbygden bör tillämpas i svensk politik, t.ex. att stödja utvecklingen av kunskapsintensiva företag. Vidare bör möjligheten att förbättra stödet till unga och kvinnor

som är entreprenörer ses över, utvecklings- och karriärmöjligheter inom regionen utvecklas, arbetskraftsinvandringen öka och naturtillgångarna tillvaratas.

Även i motion 2013/14:N264 av Anders Andersson (KD) framhålls vikten av fler åtgärder för att vända utflyttningstrenden från landsbygden. Motionären menar att företagarna är ryggraden i landsbygdens ekonomi och därför behövs fler regelförenklingar och förbättringar för företag och lantbruk. Vidare betonas bl.a. betydelsen av tillgången till kommersiell och offentlig service och en fortsatt bredbandsutbyggnad för en levande landsbygd.

I kommittémotion 2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) framhålls att staten måste ta sitt fulla ansvar för landsbygdens utveckling. Ansvaret för landsbygds- och regionalpolitiken ligger i dag på flera departement, vilket motionärerna menar är olyckligt. En bättre samordning av alla politikområden som rör landsbygdens utveckling menar de är nödvändigt. Vidare bör regionalpolitiska konsekvenser för landsbygden vad gäller nya lagar, reformer och förändringar av myndigheters organisation eller uppdrag alltid redovisas. Därför bör regeringen få i uppdrag att samordna alla landsbygds- och regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet (yrkande 1). I motionen anförs vidare att uppbrott av statliga monopol och genomförandet av privatiseringar ofta får långtgående konsekvenser för landsbygden. Regeringen måste därför skyndsamt tillsätta en utredning som utvärderar vad privatiseringar och uppbrytning av statliga monopol har haft för konsekvenser för landsbygden (yrkande 6).

Vissa kompletterande uppgifter

Tillväxtverket och uppföljningen av det regionala tillväxtarbetet

Av Tillväxtverkets regleringsbrev 2011 framgick att myndigheten årligen ska följa upp det regionala tillväxtarbetet på länsnivå. Uppföljningen ska utgå från de regionala utvecklingsprogrammen. Vidare fick Tillväxtverket 2012 i uppdrag att kartlägga länens behov och prioriteringar avseende deras samverkan med statliga myndigheter inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. En utgångspunkt utgörs av de statliga myndigheternas uppdrag att medverka i genomförandet av den nationella strategins prioriteringar samt deras interna strategier för regionalt tillväxtarbete.

Av regleringsbrevet för 2013 framgår att myndigheten under året ska medverka i förberedelserna av nya stödordningar inför den nya programperioden för regionala företagsstöd och bl.a. sammanställa underlag och analyser. Arbetet ska ske i dialog med Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Vidare framgår att Tillväxtverket inom ramen för uppdraget ska lämna möjlighet för samtliga aktörer, länsstyrelser och regionförbund som beviljar stöd enligt regionalstödsförordningarna, att komma in med synpunkter och förslag.

Tillväxtanalys och uppföljningen av det regionala tillväxtarbetet

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har en analytiskt stödjande och samordnande funktion till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Detta gäller även i det analysarbete som bedrivs i samband med genomförandet av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Tillväxtanalys ska dessutom bistå i arbetet med att leda en nordisk arbetsgrupp för landsbygdsutveckling genom att aktivt delta i och bistå med kunskap och underlag till arbetsgruppens verksamhet.

I regleringsbrevet för 2011 fick Tillväxtanalys i uppdrag att utvärdera de resurser som regeringen och myndigheterna har lagt på entreprenörskapspolitik och politik för små och medelstora företag. Inom ramen för uppdraget har Tillväxtanalys genomfört en samlad utvärdering av de regionala företagsstöden. De stödformer som har utvärderats är regionalt investeringsstöd, transportbidrag, regionalt nedsatta socialavgifter samt de delar av regionalt bidrag till företagsutveckling som ges i form av konsultcheckar. Utvärderingarna har avrapporterats i fyra rapporter samt en sammanfattande rapport¹. Inom ramen för uppdraget har Tillväxtanalys även publicerat en studie som redovisar en historisk tillbakablick över och en analys av regionalpolitikens utveckling². Vad gäller det regionala investeringsstödet talar resultaten av studien för att stödet har en positiv effekt på de stödmotagande arbetsställdenas överlevnad, investeringar, sysselsättning och produktion. Antalet anställda uppvisar den mest påtagliga effekten.

Tillväxtanalys fick vidare i 2012 års regleringsbrev i uppdrag att belysa vilken betydelse samverkan mellan olika geografiska nivåer och sektorsområden kan ha för hållbar lokal och regional tillväxt. En del i uppdraget handlar om att analysera hur förutsättningarna för kommunernas arbete med att främja näringslivets utveckling kan förbättras så att arbetet blir mer effektivt. Särskilt mindre kommuner ska uppmärksammas. Den andra delen av uppdraget handlar om fysisk planering som instrument för lokalt och regionalt tillväxtarbete.

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har inlett en granskning av statligt stöd till regional projektverksamhet. Bakgrunden till granskningen anges på Riksrevisionens webbplats. Där uppger myndigheten att det är sammanlagt 38 organisationer (länsstyrelser, kommunala samverkansorgan och regioner) som fattar beslut om den regionala projektverksamheten. Det framgår också att det finns en stor variation mellan vilken typ av projekt som får bidrag. Myndigheten

¹ Regionalt investeringsstöd. En effektutvärdering i en värld med många företagsstöd (WP 2012:16), Regionalt transportbidrag. En effektutvärdering med fokus på sågverksindustrin (WP 2012:17), Regionalpolitiska effekter av sänkta socialavgifter (Rapport 2012:01), Företagsrådgivning i form av konsultcheckar. En effektutvärdering av konsultcheckar inom ramen för regionalt bidrag för företagsrådgivning. (WP 2012:02) samt En samlad utvärdering av de regionala företagsstöden. Sammanfattning och diskussion med utgångspunkt från fyra effektutvärderingar (Rapport 2012:12).

² Från aktiv lokaliseringspolitik till regional politik (WP 2012:18).

konstaterar att den, i likhet med andra utredningar och myndigheter, ser att komplexiteten inom regionalpolitiken medför vissa risker och problem, t.ex. inom områden som transparens, ansvarsutkrävande och samordning. Under den senaste tioårsperioden har antalet aktörer ökat och mer statligt ansvar förskjutits till regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan. Rollerna hos de olika aktörerna har också i och med detta utvecklats, vilket Riksrevisionen menar försvårar möjligheten att överblicka verksamheten. Syftet med granskningen är att undersöka systemet med regionala projektmedel när det gäller dessa faktorer mot bakgrund av riksdagens krav på tydlighet, transparens och god resurshushållning. Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i april 2014.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet är en del i EU:s strategi för att nå målen i den gemensamma landsbygdspolitiken. Programmet innehåller satsningar i form av stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden, och dessa finansieras ungefär till hälften av Sverige och till hälften av EU. Den största delen av pengarna går till miljöersättningar (ca 3/4). De resterande pengarna går till satsningar för att gynna och bredda företagande, öka konkurrenskraften och förbättra livskvaliteten på landsbygden. Det nuvarande landsbygdsprogrammet gäller från 2007–2013. Landsbygdsprogrammet ligger inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och hanteras därmed av miljö- och jordbruksutskottet.

Det svenska landsbygdsprogrammet för 2014–2020 kommer att beslutas i början av 2014. Jordbruksverket och Skogsstyrelsen har enligt uppdrag lämnat ett tekniskt underlag inför framtagandet av nästa landsbygdsprogram i maj 2012. Förslaget har varit ute på remiss, och remissvaren har sammanställts under hösten 2012. I en parallell process har arbetet med den s.k. partnerskapsöverenskommelsen påbörjats (se vidare avsnittet om EU:s strukturfonder). I budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 23) anges att landsbygdsprogrammet ska fortsätta att stärka jordbrukets konkurrenskraft och förutsättningarna för jobb på landsbygden, understödja miljö- och klimatarbetet och bidra till en hållbar förvaltning av naturresurser.

Som beskrivs mer utförligt i föregående års betänkande om utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2012/13:NU2) har utskottet tillsammans med miljö- och jordbruksutskottet genomfört en uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet (2012/13:RFR4). I januari 2013 anordnade utskotten ett seminarium med anledning av uppföljningen där bl.a. erfarenheter av arbetet med tillgången till grundläggande tjänster inom ramen för programmet presenterades, både från ett kommunalt perspektiv och från Tillväxtverkets perspektiv.

Riksrevisionen har nyligen granskat om regeringen och de berörda myndigheterna effektivt har verkat för att nå målen för EU:s landsbygdsprogram. I rapporten Landsbygdsprogrammet – från jordbruksstöd till

landsbygdsstöd? (RiR 2013:13) redovisar Riksrevisionen resultatet av granskningen. Den övergripande slutsatsen är att det finns många möjligheter att förbättra måluppfyllelsen i landsbygdsprogrammet. Riksrevisionen menar att målen i begränsad utsträckning har varit styrande för programmet i planeringen, i fördelningen av medel och i genomförandet. Riksrevisionen framhåller även att en annan viktig slutsats är att förändringen av programmet från jordbruksstöd till landsbygdsstöd har varit trög. Endast en liten mängd stödmedel har avsatts till åtgärder utanför jordbrukssektorn, och arbetet med att nå ut till olika målgrupper utanför jordbrukssektorn har inte varit tillräckligt prioriterat på länsstyrelserna.

Effektiviteten i det svenska landsbygdsprogrammet undersöks även i en nyutkommen ESO-rapport (2013:6). Rapporten visar bl.a. att de olika åtgärderna inom programmet har stora s.k. undanträngningseffekter, dvs. att de tränger undan verksamheter som annars hade kommit till stånd. Vidare framkommer att det för många av de granskade insatserna inte kan påvisas några positiva effekter. En annan slutsats som dras i rapporten är att för mycket resurser satsas på breda stöd med oklara effekter på miljön. Inför kommande programperiod föreslås bl.a. att insatserna bör inriktas på åtgärder som skapar bättre förutsättningar för samtliga näringsidkare på landsbygden snarare än att bara stödja jordbruket.

Attraktionskraft Sverige

Som framgår i budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 19) genomför regeringen initiativet Attraktionskraft Sverige under perioden från 2012 till våren 2014. Initiativet beskrivs av regeringen som en arena för dialog och samverkan med fokus på att lyfta fram framgångsfaktorer som bygger lokal och regional attraktionskraft. Attraktionskraft Sverige utgår från regeringens befintliga politik och fokuserar på fem områden: kommersiell service, kultur, fritid och det civila samhället, digital kapacitet och tillgänglighet, kulturella och kreativa näringar, destinationer och upplevelser samt boendemiljöer.

Tillväxtverket ska medverka i genomförandet av Attraktionskraft Sverige. Myndighetens medverkan ska enligt regleringsbrevet för 2013 ske utifrån redan givna ramar för verksamheten, i syfte att synliggöra och främja arbetet med att utveckla attraktiva miljöer lokalt, regionalt och nationellt såväl för företag som för individer. Tillväxtverket ska redovisa sin medverkan och sina erfarenheter senast den 14 februari 2014.

Territoriella samarbetsprogram

Under 2007–2013 medverkar Sverige i 13 territoriella samarbetsprogram som medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden. I de gränsregionala programmen samarbetar Sverige med de närmaste grannländerna för att öka förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning. Som framgått tidigare är territoriellt samarbete ett prioriterat område i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Ett

par av riktlinjerna i strategin är att minimera gränshinder för gränspendlare och näringsliv med gränsöverskridande verksamhet och främja gränsöverskridande nätsamverkan mellan företag.

Tillväxtverket har bedömt att det finns ett behov av att analysera detta ytterligare eftersom många små och medelstora företag upplever problem vid gränsöverskridande verksamhet. Myndigheten kommer därför med början i september 2013 under en tvåårsperiod att arbeta med projektet Gränshinder – ett område för tematiskt utbyte. Syftet med insatsen är att stärka möjligheterna för svenska små och medelstora företag att nå en internationell marknad genom att reducera gränshinder.

Skärgårdsfrågor

Av budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 19) framgår att regeringen i januari 2013 fattade beslut om att bevilja Skärgårdarnas Riksförbund bidrag med 5,1 miljoner kronor för perioden 2013–2015. Bidraget ska främst stödja riksförbundet i dess roll som forum för utveckling och information i frågor som rör arbete, boende, service och miljöfrågor i landets skärgårdar.

Tillväxtverket har i regleringsbrevet för 2013 fått regeringens uppdrag att senast den 1 mars 2014 redovisa genomförande, erfarenheter och resultat av myndighetens dialoger genom ett s.k. skärgårdsforum. Syftet med forumet är att skapa och upprätthålla ett forum för samråd och dialog mellan aktörer inom skärgårdsområdet. Myndigheten genomförde i maj 2013 ett nationellt skärgårdsforum på temat samhällsplanering och medborgardialog.

Integration i tillväxtarbetet

I regleringsbrevet för 2012 fick Tillväxtverket i uppdrag att göra en översyn av hur man regionalt arbetar för att ta till vara kompetens, företagande och entreprenörskap hos personer med utländsk bakgrund i det regionala tillväxtarbetet. Uppdraget redovisades i december 2012. I rapporten Från ord till handling – integration och mångfald i ett tillväxtperspektiv konstaterar myndigheten att det finns många aktörer på den regionala arenan som arbetar med integration och tillväxt, vilket leder till att insatserna har en tendens att bli splittrade. Det saknas samordning både på regional och på nationell nivå. Tillväxtverket framhåller att det är viktigt att skapa bra strukturer och bättre förutsättningar för nationellt och regionalt lärande. Det framgår även i rapporten att det från regionernas sida efterfrågas tydligare riktlinjer och riktade uppdrag inom området integration och tillväxt. Vidare konstateras att framgångsrika projekt på lokal eller regional nivå sällan lever kvar inom den ordinarie verksamheten efter projektens slut. Tillväxtverket föreslår bl.a. att regionerna ges i uppdrag att samordna regionalt arbete inom integration och tillväxt som samlar näringsliv samt offentliga och ideella aktörer. En stärkt nationell samordning t.ex. via tematisk

myndighetsgruppering föreslås vidare samt att det utses en nationell aktör som får i uppdrag att samordna lärande och metodstöd inom området integration och tillväxt.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet uttala sitt stöd för regeringens politik på området regional tillväxt. Den grundläggande hållningen är alltjämt att det övergripande målet för politikområdet – utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft – väl avspeglar utskottets inställning till vad som måste eftersträvas med den regionala tillväxtpolitiken. Utskottet ser positivt på regeringens arbete med frågor gällande lokal och regional attraktivitet, vilket bl.a. sker genom satsningen Attraktionskraft Sverige som har fokus på näringsliv och företagande.

Vidare står utskottet fortfarande bakom den inriktning för det strategiska tillväxtarbetet för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning som regeringen presenterade i en skrivelse till riksdagen våren 2010 (skr. 2009/10:221, bet. 2010/11:NU2). Utskottet har också nyligen behandlat regeringens skrivelse med anledning av den andra utvärderingen av strategin (skr. 2012/13:154, bet. 2013/14:NU4) och framhöll då betydelsen av de insatser som görs för regional tillväxt i Sverige inom ramen för strategin. Just nu pågår förhandlingar mellan regeringen och kommissionen om den framtida svenska nationella strategin för sammanhållningspolitiken 2014–2020, den s.k. partnerskapsöverenskommelsen. Det har även pågått ett intensivt arbete på regional nivå med att ta fram regionala program för nästa strukturfondsperiod. Utskottet noterar att Sverige enligt kommissionens förslag omfattas av två mål inom sammanhållningspolitiken för nästa programperiod, målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning samt målet för territoriellt samarbete. Utskottet ser fram emot att återkomma kring den framtida strategin i samband med att regeringen överlämnar partnerskapsöverenskommelsen till riksdagen.

Utskottet övergår nu till att kommentera de aktuella motionerna. I flera motioner framhålls behovet av att alla Sveriges regioner ska få möjlighet att utvecklas. I motion 2013/14:N426 (S) framhålls behovet av att utforma en framtidsstrategi för både urban tillväxt och landsbygdsutveckling. Behovet av en urban tillväxtpolitik framhålls även i motion 2013/14:N414 (S), och i motion 2013/14:N366 (S) efterfrågas ett landsbygdspolitiskt program. I ett par motioner, 2013/14:N248 (S) och 2013/14:N298 (S) efterfrågas en aktiv regionalpolitik, vidare efterfrågas i den förstnämnda motionen även en regional utvecklingsstrategi. Önskemål om att möjligheten att bo kvar och arbeta på landsbygden ska ses över framförs i motionerna 2013/14:N329 (M), 2013/14:N264 (KD) och 2013/14:N434 (M). Motionärerna framhåller att det vore önskvärt med ytterligare åtgärder på området, och i den sistnämnda motionen efterfrågas en översyn av möjligheten att stödja en utveckling mot ökat företagande på landsbygden. Med anledning av dessa

motioner vill utskottet framhålla vikten av att det regionala perspektivet synliggörs. En bra grund för detta, menar utskottet, är den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Utskottet kan konstatera att regeringen har genomfört ett antal åtgärder som ligger i linje med denna strategi. Vidare vill utskottet erinra om att strategin för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (skr. 2008/09:167), den s.k. landsbygdsstrategin, fortfarande är aktuell. Därtill bör även framhållas att åtgärder inom andra utgiftsområden, t.ex. inom ramen för den generella näringslivspolitik, har positiva effekter för förutsättningarna att leva och verka i hela landet. Det gäller även insatser inom ramen för landsbygdpolitiken och kommunikationer.

Med anledning av vad som framhålls i motionerna 2013/14:N426 (S), 2013/14:N260 (S) och 2013/14:N296 (S) om skärgården vill utskottet anföra följande. Den regionala tillväxtpolitiken är som framgår i detta betänkande inriktad mot att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften i alla delar av landet. Vissa riktade insatser förekommer dock, exempelvis i form av stöd till Skärgårdarnas Riksförbund och ett skärgårdsforum. Tillgången till en fungerande kommersiell och offentlig service är av stor betydelse, inte minst för landsbygds- och skärgårdskommuner. Regeringens insatser på detta område framgår i avsnittet om kommersiell och offentlig service på landsbygden i detta betänkande. Dessa insatser i kombination med generella insatser för att underlätta företagande bidrar till att göra det enklare att vara fast bosatt eller sommarboende i skärgårdsområden.

Utskottet har tidigare behandlat förslagen i motion 2013/14:N360 (V) om samordning av olika insatser (bet. 2012/13:NU2). Vid det tillfället framhöll utskottet sin uppfattning att hur Regeringskansliet organiseras är en fråga för regeringen att avgöra. Utskottet står alltså fast vid den uppfattningen. Utskottet noterar samtidigt att det sedan 2013 finns en förstärkt samverkan inom Regeringskansliet avseende landsbygdsfrågor där en arbetsgrupp som sträcker sig över flera departement gör s.k. landsbygdsräddningar av beslut. I nyss nämnda motion efterfrågas vidare att det ska tillsättas en utredning som utvärderar vad privatiseringar och uppbyggnad av statliga monopol har haft för konsekvenser för landsbygden. Med anledning av det vill utskottet erinra om det uppdrag som Tillväxtanalys har att utvärdera insatser och analysera förutsättningarna för en hållbar tillväxt i gles- och landsbygder, små och medelstora städer samt storstadsområden, inklusive tillgänglighet till kommersiell och offentlig service.

I motion 2013/14:N442 (S) betonas behovet av ett integrationsperspektiv i den regionala tillväxtpolitiken. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen framhåller att integration och mångfald i ökad grad ska främjas inom det regionala tillväxtarbetet. Detta gäller bl.a. i arbetet inom de regionala kompetensplattformarna och strukturfondsprogrammen 2014–2020. Vidare noterar utskottet att regeringen avser att se över förut-

sättningarna för att stärka samordningen mellan nationella myndigheter med ansvar för integration och mångfald i ett regionalt tillväxtperspektiv under 2014. Utskottet välkomnar detta.

Vad gäller gränshinder för företag, som framhålls i motion 2013/14: N239 (M), delar utskottet motionärens uppfattning att det är viktigt med insatser för att minimera dessa. Utskottet är därför positivt till att regeringen avser att ägna särskild uppmärksamhet åt gränsöverskridande utmaningar, bl.a. för näringslivet, i syfte att skapa förutsättningar för gränsöverskridande regionförstoring inom ramen för den framtida sammanhållningspolitiken och målet för territoriellt samarbete. Utskottet vill även erinra om det löpande samarbetet som sker inom Nordiska ministerrådet, dess gränskommittéer och regionala arbetsgrupper som spelar en viktig roll bl.a. när det gäller att kartlägga och avlägsna gränshinder.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga här aktuella motionsyrkanden.

EU:s strukturfonder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om EU:s strukturfonder avseende administrationen i strukturfondsprojekt samt medfinansiering. Detta görs med hänvisning till pågående arbete och kommande förslag.

Jämför reservation 4 (S, MP, V) och särskilt yttrande 2 (MP, V).

Propositionen

Målet med EU:s sammanhållningspolitik är att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom unionen. Sammanhållningspolitiken syftar även till att undanröja hinder för en väl fungerande inre marknad och till utveckling och förbättrad konkurrenskraft i Europas regioner. Sammanhållningspolitiken finansieras med strukturfonderna och genomförs i nationella eller regionala program. Regeringen anser att strukturfondsprogrammen bidrar till att stärka den regionala konkurrenskraften och sysselsättningen.

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från EU:s två strukturfonder: Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF, se prop. 2013/14:1 utg.omr. 14). Medlen från Eruf fördelas till ett antal program inom de två målen Regional konkurrenskraft och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete. Strukturfondsprogrammen för dessa två mål täcker geografiskt hela Sverige.

Budgetpropositionens resultatredovisning visar att de åtta regionala strukturfondsprogrammen under perioden 2007–2013 omfattar ca 8,4 miljarder kronor. EU-medlen ska enligt beräkningarna medfinansieras med nationella offentliga medel om ca 10,3 miljarder kronor. Näringslivets medfinansiering beräknas uppgå till ca 3,2 miljarder kronor. Den totala omslutningen för de regionala strukturfondsprogrammen beräknas därmed uppgå till ca 21,9 miljarder kronor. Det mest prioriterade och ekonomiskt största området i de regionala strukturfondsprogrammen är forskning och utveckling, innovation samt entreprenörskap, följt av transport, regional attraktivitet och turism samt informationssamhället.

Sverige deltar i tretton program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet. Sex av dessa är gränsregionala program och tre är transnationella program. Insatserna ska bidra till ökad gränsöverskridande samverkan för att stärka innovativa miljöer och främja nätverk och samverkan i näringslivet. Programmen förväntas också bidra till gränsöverskridande samverkanslösningar för att öka tillgången till samhällsservice, ökad tillgänglighet samt fördjupat samarbete kring miljöproblematiken i Östersjön och Nordsjön.

Sedan hösten 2011 pågår förhandlingar inför programperioden 2014–2020. För att programmen i den nya perioden på ett effektivt sätt ska bidra till målen för Europa 2020-strategin och till målen i EU:s strategi för Östersjöregionen bör insatserna ytterligare fokuseras enligt regeringens bedömning.

När det gäller den framtida sammanhållningspolitiken framgår att Sverige kommer att träffa en partnerskapsöverenskommelse med kommissionen för programperioden 2014–2020. Överenskommelsen ska fungera som den övergripande strategin för de fyra fonderna. Inom ramen för arbetet med överenskommelsen har regeringen under hösten 2012 och våren 2013 fört dialoger med aktörer på lokal och regional nivå, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer, företrädare för civilsamhället samt myndigheter. Regeringen ser att dialogerna har bidragit till arbetet med att utforma och förankra partnerskapsöverenskommelsens prioriteringar och innehåll.

Under den kommande programperioden omfattas Sverige, enligt kommissionens förslag, av två mål inom sammanhållningspolitiken. Målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning samt målet för territoriellt samarbete. Enligt regeringen finns det behov av stärkt samordning mellan de förvaltande myndigheterna för strukturfonderna under nästa programperiod samt en reell förenkling av genomförandet av strukturfonderna med fokus på projektägarna. Vidare framhåller regeringen vikten av näringslivets deltagande och engagemang i programarbetet och konstaterar att detta behöver utvecklas. Regeringen har därför beslutat att öppna för möjligheten att använda sig av privat medfinansiering för program inom Europeiska regionala utvecklingsfonden för att växla upp EU-medel.

Flera nationella myndigheter har i regleringsbrevet för 2013 fått i uppdrag att bistå i förberedelser för programperioden 2014–2020. Myndigheterna ska också utifrån sina ansvarsområden bistå de regionala aktörer som fått i uppdrag att utarbeta förslag till strukturfondsprogram eller motsvarande. Regeringen har även fattat flera beslut under januari–maj 2013 som ett led i förberedelsearbetet. Besluten avser erbjudanden och uppdrag att påbörja planeringsprocessen med framtagande av program och övriga administrativa förberedelser. Dessa framgår i budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 19 s. 31).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) framhålls att riksdagen bör uppmana regeringen att upprätta en tidsplan i syfte att genomföra de åtgärder som Riksrevisionen föreslår för att lösa de administrativa problemen för strukturfondsprojekten (yrkande 12), och att dessa åtgärder ska vara på plats innan den nya programperioden för fonderna inleds 2014 (yrkande 13).

I motion 2013/14:N399 av Meeri Wasberg m.fl. (S) framhålls svårigheter med att få fram medfinansiering till projekt inom ramen för EU:s strukturfondsprogram och att den regionala variationen är stor liksom variationen mellan olika verksamhetsområden. Motionärerna menar att detta i slutänden kan innebära att medel som borde komma Sverige till del inte gör det, eftersom man inte kan starta projekt. Riksdagen bör därför påtala för regeringen att det behövs ett nationellt initiativ för att se till att landets beskärda del av EU-medel används på ett bra sätt och förhindrar geografiska olikheter i tilldelningen av medel.

Vissa kompletterande uppgifter

Sammanhållningspolitiken 2014–2020

Den 21 november 2013 nåddes en överenskommelse mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen om kommissionens förslag till en reformerad sammanhållningspolitik och strukturfondsförordningarna för perioden 2014–2020. Förhandlingar om partnerskapsöverenskommelsen pågår mellan Sverige och kommissionen. Partnerskapsöverenskommelsen kommer att överlämnas till riksdagen i form av en skrivelse från regeringen. Enligt uppgift från Näringsdepartementet kan ett beslut om partnerskapsöverenskommelsen tas under januari 2014, och underlaget kommer därefter att skickas till kommissionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis, liksom tidigare då frågor som rör EU:s strukturfonder har behandlats, framhålla den betydelse fonderna har för den regionala tillväxten i Sverige. Utskottet har i närtid avstyrkt likalydande förslag som de som här läggs fram i motion 2013/14:N426 (S) om administrationen i strukturfondsprojekten (bet. 2012/13:NU22 och bet. 2013/14:NU4). Vid dessa tillfällen har utskottet hänvisat till det förenklingsarbete som pågår inom ansvariga myndigheter inför den kommande programperioden där Riksrevisionens granskning, enligt regeringens instruktion, ska vara vägledande. Utskottet har även noterat att myndigheternas förenklingsarbete fortskrider med intensifierad takt under hösten 2013.

Av budgetpropositionen framgår att det enligt regeringens bedömning finns ett behov av stärkt samordning mellan de förvaltande myndigheterna för strukturfonderna nästa programperiod och en reell förenkling av genomförandet av strukturfonderna med fokus på projektägarna. Utskottet, som ansluter sig till den bedömningen, vill återigen betona vikten av att förenkla administrationen i strukturfondsprojekten. Mot den bakgrunden ser utskottet positivt på att regeringen vidtagit flera åtgärder. Dessa åtgärder finns redovisade såväl i budgetpropositionen som i regeringens skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens rapport (skr. 2012/13:142). Utskottet förutsätter att regeringen följer upp det fortsatta förenklingsarbetet, i linje med sin avsikt att skapa förenklingar för projektägarna, och ser därmed inget skäl för uttalanden enligt det som föreslås i den nämnda motionen.

Med anledning av vad som framförs i motion 2013/14:N399 (S) om medfinansiering av strukturfondsprojekt vill utskottet påminna om följande. Av budgetpropositionen framgår att regeringen, som ett led i att stärka näringslivets medverkan i programmen, har beslutat att möjliggöra privat medfinansiering för program inom Europeiska regionala utvecklingsfonden för att växla upp EU-medel.

Med det sagda avstyrks samtliga motionsyrkanden i avsnittet.

Organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner om organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag. De av riksdagen sedan länge fastslagna principerna för lokalisering av myndigheter bör följas även fortsättningsvis.

Jämför reservation 5 (S, MP, V).

Propositionen

I budgetpropositionen framhåller regeringen att det är viktigt med en effektiv, tillgänglig och samordnad statlig förvaltning. Specialiseringen och sektoriseringen får inte leda till fragmentering och en bristande helhetssyn. Regeringen konstaterar att det finns behov av fortsatt stärkt samordning såväl mellan regional och nationell nivå som mellan olika sektorsområden på nationell och regional nivå. Samverkan mellan olika nivåer ska därför fortsätta att utvecklas som ett led i att effektivisera den statliga verksamheten. Samtidigt konstaterar regeringen att samverkan mellan de statliga myndigheterna inom den regionala tillväxtpolitikens prioriterade områden i flera fall har stärkts.

Regeringen påminner om att flera myndigheter i regleringsbrev för 2010 och 2012 fått i uppdrag att ta fram en långsiktig intern strategi som ska vägleda myndigheterna i deras arbete med hållbara regionala tillväxtfrågor. Regeringen ser att dessa spelar en viktig roll och framhåller betydelsen av att dessa fortlöpande aktualiseras. Inom ramen för arbetet med den framtida sammanhållningspolitiken kommer de interna strategierna att vara centrala utgångspunkter för hur myndigheterna kan medverka.

När det gäller statliga myndigheters lokalisering slår regeringen fast att det är viktigt att överväga om statliga myndigheter i ökad utsträckning kan få spridning över landet. Det handlar, enligt regeringen, om att noga pröva om myndigheter kan lokaliseras utanför storstäderna, i första hand till länscentrum eller andra större orter. En utgångspunkt vid ett sådant övervägande ska vara att myndigheterna ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Motionerna

Statliga myndigheter är viktiga arbetsgivare på små orter där utbudet av arbetstillfällen är begränsat samtidigt som de utgör kundunderlag för småföretag, sägs i motion 2013/14:N411 av Jasenko Omanovic m.fl. (S). Motionärerna påminner om att riksdagen vid flera tillfällen uttalat att varje beslut om lokalisering av statlig verksamhet bör föregås av noggranna överväganden om lokalisering ute i landet. I motionen redovisas dock siffror som visar att hälften av de nya myndigheter som tillkommit sedan 2006 har huvudkontor i Stockholm, och därtill har ett antal tidigare omlokaliserade myndigheter flyttat från landet tillbaka till huvudstaden. Därför, menar motionärerna, bör kraven på ett regionalpolitiskt perspektiv skärpas i de regleringsbrev och ägardirektiv som regeringen ansvarar för. När nya myndigheter startas bör lokaliseringsfrågan alltid prövas från ett regionalpolitiskt perspektiv, och alla tendenser till återlokalisering måste motarbetas. Vidare kan det finnas skäl att ta fram en plan för utlokalisering av statliga verk och myndigheter från Stockholm.

Enligt vad som sägs i motion 2013/14:N302 av Maria Stenberg och Sven-Erik Bucht (båda S) är det viktigt att staten lokaliserar statliga arbetsplatser till hela landet för att den negativa utvecklingen i glesbygden ska kunna vändas. Motionärerna hänvisar till siffror som visar att antalet statligt anställda i glesbygden minskat under 2000-talet trots att antalet anställda i statlig förvaltning totalt sett ökat. I motionen framhålls även att det behövs ett förbättrat stöd till näringslivet, fungerande regional kompetensförsörjning, tillgång till offentlig och kommersiell service liksom riskkapital och investeringar i kommunikationer och infrastruktur för att möta glesbygdens utmaningar och skapa fler jobb i hela landet.

I motion 2013/14:N364 av Lars Beckman (M) nämns flera fördelar med att placera statligt ägda företags huvudkontor utanför Stockholm, t.ex. möjligheten att rekrytera lojala och kompetenta medarbetare, få trafikstörningar och lägre boendepriser för medarbetarna. Vattenfall nämns som ett exempel, och här framhåller motionären även fördelen för bolaget att ha sitt huvudkontor nära sina produktionsenheter. Motionären menar att regeringen bör se över möjligheten att etablera statligt ägda företags huvudkontor utanför storstäderna.

Problemet med att statliga myndigheter oftast inte lokaliserar sig till de orter där det finns ett behov av arbetstillfällen betonas i motion 2013/14:N275 av Lena Asplund (M). Motionären menar att det är viktigt att människor efter sin högskoleutbildning kan flytta tillbaka till sina uppväxtkommuner till ett arbete som motsvarar de akademiska studierna och anför vidare att det tidigare inte har visat sig vara svårt att rekrytera medarbetare i mindre orter.

I motion 2013/14:N394 av Tina Ehn m.fl. (MP) konstateras i likhet med i motion 2013/14:N411 (S) att de flesta nya myndigheter sedan 2006 lokaliserats till Stockholm, trots riksdagens upprepade uttalanden om att varje beslut om lokalisering av statlig verksamhet bör föregås av noggranna överväganden om möjligheten att i första hand välja länscentrum eller vissa andra orter i eller orter i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden. Enligt motionärerna följs inte de principer som riksdagen tidigare fastställt. Riksdagen bör därför genom ett tillkännagivande påtala för regeringen att myndigheter ska lokaliseras till andra orter än Stockholm, i enlighet med de nyss nämnda principerna.

Även i motion 2013/14:N404 av Per Åsling (C) påtalas att det trots riksdagens uttalande att nybildade myndigheter i första hand ska lokaliseras utanför huvudstadsområdet har gett mycket små uttryck i praktisk handling. Motionären menar att den statliga lokaliseringspolitikerna bör ses som ett tillväxtpolitiskt instrument snarare än ett slags kompensation för olika landsändar och framhåller fördelarna med s.k. samlokalisering av kluster av myndigheter. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att snarast genomföra en genomgripande analys av den statliga lokaliseringspolitikerna

för att utreda vad en mer balanserad statlig lokaliseringspolitik kan innebära för en region men också för kvaliteten hos, och kostnaderna för, myndigheterna.

I kommittémotion 2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) poängteras att en utlokalisering av statliga myndigheter till olika delar av Sverige kan bidra till en positiv utveckling för mindre orter på landsbygden. Statliga myndigheter bör därför spridas till fler orter i Sverige.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

De principer för lokalisering av myndigheter som riksdagen har fastställt har redovisats återkommande av utskottet (se t.ex. bet. 2009/10:NU2). Sammanfattningsvis innebär de att möjligheterna att placera myndigheter i länscentrum eller visa andra orter i eller i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden alltid bör övervägas i första hand. Vidare ska en alternativ lokalisering kunna vara orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ned eller som i övrigt är mindre väl försörjda med sådan verksamhet. I varje fall bör en annan lokaliseringsort än Stockholm övervägas. En utgångspunkt ska dock vara att myndigheterna även efter en sådan lokalisering ska kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse ska underställas riksdagen.

Översyn av den statliga förvaltningen

I juni 2009 tillsatte regeringen en särskild utredare (generaldirektör Mats Sjöstrand) för att genomföra en översyn av den statliga regionala förvaltningen m.m. I sitt slutbetänkande (SOU 2012:81) föreslår utredningen att statliga regionala myndigheter med behov av samverkan ska ha samma geografiska indelning. Denna indelning bör lämpligen följa utredningens förslag på elva länsstyrelser. I ett pressmeddelande från Socialdepartementet (24 september 2013) uppger regeringen att de inte har för avsikt att gå vidare med förslaget att minska antalet länsstyrelser från 21 till 11. Där framgår även att några av utredningens förslag bereds vidare av regeringen i syfte att ta fram konkreta förslag. Detta gäller bl.a. förslaget om att vissa myndigheter med regional verksamhet ska ha en mer likartad geografisk indelning.

Uppdrag till Tillväxtverket

Som framgår av budgetpropositionen gav regeringen ett antal myndigheter i uppdrag 2010 och 2012 att ta fram en strategi för myndighetens arbete med regionala tillväxtfrågor. Av regeringsuppdragen framgår att strategin

ska grunda sig på förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete och på den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013.

Enligt ett regeringsuppdrag från oktober 2013 ska Tillväxtverket göra en sammanställning och uppföljning av dessa strategier. Av uppdraget framgår att Tillväxtverket bl.a. ska sammanställa och följa upp hur nationella myndigheter med egna interna strategier bedömer mervärdet av en ökad samverkan och dialog med den regionala nivån och vilken roll strategierna ska spela. Tillväxtverket ska vidare lämna förslag till åtgärder som kan förbättra förutsättningarna att de interna strategierna samlat ska kunna bidra till att förbättra och utveckla samverkan mellan de nationella och regionala nivåerna. Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid återkommande tillfällen under innevarande mandatperiod behandlat motioner liknande dem utskottet nu har att ta ställning till. I dessa sammanhang har utskottet påmint om de principer som riksdagen sedan länge slagit fast och som finns redovisade i detta betänkande. Utskottet vill inledningsvis framhålla att det alljämt ställer sig bakom dessa principer. Vidare vill utskottet även i fortsättningen understryka vikten av att alla medborgare har goda möjligheter att ta del av de offentliga tjänsterna, liksom att verksamheten är rättssäker, effektiv och att den i relation till de skatter och avgifter som svarar för dess finansiering ska fungera kostnadseffektivt.

Med anledning av vad som framförs i motion 2013/14:N411 (S) om skärpta krav i myndigheternas regleringsbrev vill utskottet påminna om att ansvaret för den enskilda myndighetens interna organisation i regel är delegerat till myndighetens ledning. Regeringen har dock det övergripande ansvaret för att den statliga förvaltningen bedrivs rättssäkert och effektivt och för att myndigheterna har likvärdig service och tillgänglighet för alla medborgare. Vidare framgår det av förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete att statliga myndigheter är skyldiga att beakta möjligheter till decentralisering av sina verksamheter.

Utskottet noterar att flera myndigheter i regleringsbrev för 2010 och 2012 fått i uppdrag att ta fram en långsiktig intern strategi som ska vägleda myndigheterna i deras arbete med hållbara regionala tillväxtfrågor. Strategin ska bl.a. grundas på den nyss nämnda förordningen. Därtill noterar utskottet att Tillväxtverket har fått i uppdrag att göra en sammanställning och uppföljning av dessa strategier. Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2014.

När det gäller den översyn av den statliga regionala förvaltningens utformning som utskottet påtalade i föregående års ställningstagande konstaterar utskottet att utredningen i december 2012 presenterade sin slutredo-

visning. Utskottet noterar att utredningens förslag om att vissa myndigheter med regional verksamhet ska ha en mer likartad geografisk indelning nu bereds vidare av regeringen i syfte att ta fram konkreta förslag.

Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa det arbetet och därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden i detta avsnitt.

Kommersiell och offentlig service på landsbygden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med krav på ytterligare insatser för tillgången av kommersiell och offentlig service på landsbygden. Detta görs mot bakgrund av åtgärder som vidtagits och pågående uppdrag samt en aviserad utredning om stöd till kommersiell service.

Jämför reservation 6 (S, MP, V).

Propositionen

Regeringen framhåller att tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag är en viktig del i arbetet med att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer i alla delar av landet. Attraktiva miljöer för boende och företagande förutsätter tillgänglighet till kommersiell service i form av dagligvaror och drivmedel samt olika typer av samhällsservice. Därför kommer det enligt regeringen fortsättningsvis att krävas insatser inom serviceområdet, bl.a. för att stärka dagligvarubutiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse samt för att utveckla nya innovativa servicelösningar. Enligt regeringen är det angeläget att utveckla lokalt anpassade lösningar som tar hänsyn till varierande förutsättningar och behov, men också att finna mer generella metoder som kan fungera i olika delar av landet.

Där det är ändamålsenligt bör samordningen mellan kommersiell och offentlig service öka. För att uppnå en ökad samordning av service lokalt och regionalt krävs enligt regeringen bl.a. att statliga myndigheter och statligt ägda bolag med uppgift att tillgodose särskilt formulerade och avgränsade samhällsintressen samverkar med varandra och övriga aktörer.

I budgetpropositionen redovisar regeringen särskilda insatser inom området kommersiell service. Det handlar bl.a. om extra medel för att utveckla lokalt anpassade servicelösningar, insatser för att stärka bl.a. butiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse i gles- och landsbygder och för att utveckla nya innovativa servicelösningar i dessa områden samt stärka den lokala nivåns, främst kommunernas, arbete med att effektivisera och samordna olika typer av service i gles- och landsbygdskommuner. Totalt har regeringen under perioden 2009–2014 beslutat om 145 miljoner kronor i extra medel till kommersiell service.

Enligt regeringen är de regionala serviceprogrammen ett viktigt verktyg inom det regionala tillväxtarbetet, bl.a. för att samordna insatser som syftar till att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder. Regeringen avser därför att genomföra nya regionala serviceprogram 2014–2020. Regeringen konstaterar att strukturrationaliseringen av såväl dagligvaru- som drivmedelsbranschen har pågått under en följd av år och sannolikt kommer att fortgå. Regeringens utökade insatser för att stärka tillgången till olika typer av service i gles- och landsbygder fortsätter därför genom olika typer av insatser t.o.m. 2014. Enligt regeringens bedömning har de extra medel som tidigare beslutats om haft betydelse för tillgänglighet och service. Genom att stödja strategiska butiker och drivmedelsstationer eller nya anläggningar, ofta med en stark medverkan av ideella krafter, har tillgängligheten kunnat upprätthållas i många områden. Vidare framgår att det inom Regeringskansliet för närvarande bereds ett förslag till ändringar i den s.k. pumplagen (lagen [2005:1248] om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel) med avsikt att regeringen ska vidta åtgärder eller lämna förslag som innebär att dispenserna från sista steget i pumplagen ska permanentas.

Regeringen anför även att den har för avsikt att tillsätta en utredning som ska se över möjligheterna att utveckla tillgången till grundläggande kommersiell service i hela landet.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) betonas vikten av åtgärder för att säkerställa en acceptabel servicenivå i hela landet. Motionärerna framhåller att det under de senaste åren skett en utveckling där servicen har försvagats i såväl regioner med minskat befolkningsunderlag som i storstädernas ytterområden. Möjligheterna att bibehålla en kommersiell och offentlig service bör därför ses över (yrkande 3).

En likvärdig samhällsservice oavsett var man bor i landet borde vara en självklarhet, sägs det i motion 2013/14:N243 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S). Motionärerna anser att de statliga myndigheterna i samverkan med kommuner och landsting bör se till att servicen upprätthålls. Det är viktigt att det görs en översyn av möjligheterna till en acceptabel service även på landsbygden och i de glest befolkade delarna av landet.

I motion 2013/14:N229 av Jan R Andersson (M) konstateras att servicen på landsbygden tunnas ut för varje år. Handlare på landsbygden pekar bl.a. ut den administrativa bördan som en stor anledning till avveckling. För att hindra att servicenäringen i lands- och glesbygd ytterligare utarmas bör regeringen se över möjligheten att underlätta regelbördan och minska de administrativa kostnaderna för serviceföretag i glesbygd (yrkande 1). Regeringen bör vidare se över hur tillsynsförfarandet enklare kan samordnas (yrkande 4). Det är enligt motionären orimligt att små lanthandlare

måste betala samma kostnad för tillsyn som stormarknader. I motionen begärs även en översyn av hur information och koordinering av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden kan förbättras (yrkande 5). Motionären menar att det är angeläget att länsstyrelserna på ett bättre sätt koordinerar sitt arbete med olika landsbygdsstöd och tydligare informerar om vilka stöd som finns och hur man ansöker om dem.

För att människor ska kunna bo och verka på landsbygden krävs en god service, sägs det i motion 2013/14:N335 av Tina Ehn och Jabar Amin (båda MP). Motionärerna konstaterar att regeringen har beslutat om regionala serviceprogram men menar att regeringen inte lyckats omsätta ambitionen med dessa i praktiken. En basservice ska, enligt motionärerna, garantera att det i alla landets kommuner finns tillgång till godtagbar sjuk-, åldrings- och barnavård, apotek, polis, skola, räddningstjänst, infrastruktur m.m. Motionärerna hänvisar till den s.k. Högdahlsutredningen (SOU 2009:92) och beklagar att regeringen inte gått vidare med utredningen och alla de förslag som lyftes fram i denna. Mot bakgrund av detta föreslår motionärerna att riksdagen genom ett uttalande ska be regeringen ta fram en lag som garanterar en basservice.

Enligt vad som sägs i motion 2013/14:N202 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C) bör det inrättas en nationell servicegaranti som innebär rätt till offentlig service i hela landet. Det innebär, enligt motionärerna, att det fastställs en lägsta nivå på tillgången till samhällsfunktioner och tjänster som medborgare i Sverige har rätt till, oavsett var i landet de bor. Motionärerna anför att ett första steg på vägen mot en sådan garanti är att förverkliga den rapport om myndigheternas service i samverkan över hela landet som Statskontoret presenterat.

Även i motion 2013/14:N355 av Helena Lindahl och Staffan Danielsson (båda C) framhålls att det behövs en servicegaranti som anger en lägsta nivå för samhällsfunktioner och tjänster som vi som medborgare har rätt att kräva. Motionärerna föreslår att det ska göras en översyn av en eventuell lagstiftning som garanterar en lägstanivå för grundläggande service i hela landet.

I motion 2013/14:N305 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) föreslås att det inrättas en servicegaranti i enlighet med vad som uttryckts i de båda föregående motionerna. Även i denna motion pekar motionärerna på att ett förverkligande av Statskontorets rapport om myndigheternas service i samverkan skulle utgöra ett första steg på vägen mot en sådan garanti.

Även i motion 2013/14:N287 av Per Åsling och Johan Linander (båda C) framförs behovet av en översyn av förutsättningarna att inrätta en servicegaranti i hela landet som en lägsta nivå – ett golv – som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd.

Den lokala kommersiella servicen på landsbygden behöver stärkas, slås det fast i kommittémotion 2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V). Regeringen bör ta initiativ till åtgärder som ger förutsättningar för en fungerande dagligvaruhandel även på landsbygden. De mackar som finns på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. På landsbygden, där kollektivtrafiken är begränsad, behövs bilen för att människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter, och det måste finnas möjlighet att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Motionärerna anser att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag som säkerställer kommersiell service för landsbygdsbefolkningen.

Vissa kompletterande uppgifter

Tillväxtverkets uppgifter

Tillväxtverket ska enligt 2 § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket främja tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden. Myndigheten ska vidare enligt 4 § i den nyss nämnda förordningen delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet, däribland program för kommersiell och offentlig service för företag och medborgare. Tillväxtverket ska även förmedla kunskap till andra myndigheter och relevanta aktörer om regionalt tillväxtarbete, inklusive god tillgång till kommersiell och offentlig service, och om gles- och landsbygders särskilda tillväxtförutsättningar.

Samverkan mellan myndigheter

För att möjliggöra en fysisk närvaro i mindre tätbefolkade områden samverkar statliga myndigheter med varandra och med kommunala myndigheter. I vissa fall kan det vara fråga om s.k. samtjänst enligt lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor, där en handläggare företräder flera myndigheter. Samverkan kan också ske i form av lokalsamverkan, dvs. då flera myndigheter är företrädare i samma lokal eller då en myndighet använder en annan statlig eller kommunal myndighets lokaler för möten. Det förekommer även lösningar för fjärrservice, där medborgare via en terminal kan komma i kontakt med myndigheter som inte finns företrädare med personal på plats. Enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete bör det regionala tillväxtarbetet utformas och bedrivas i sektorsövergripande samarbete mellan aktörer på lokal och nationell nivå.

Servicefrågorna i den förvaltningspolitiska propositionen

I regeringens förvaltningspolitiska proposition från våren 2010 (prop. 2009/10:175) konstaterades det att många myndigheter sedan lång tid arbetar med att kontinuerligt utveckla sin verksamhet, bl.a. i syfte att förbättra

servicen och tillgängligheten samt öka effektiviteten. Enligt vad regeringen då anförde bör utgångspunkten vara att alla myndigheter eftersträvar en så likvärdig servicenivå och tillgänglighet som möjligt. Vidare framhölls att varje myndighet har ansvar för utvecklingen av sin egen service och att myndigheter med lokal närvaro kan behöva samverka med varandra. Likvärdig tillgång till service för alla kan uppnås bl.a. genom ökad samverkan och bättre uppföljning samt genom en ökad användning av ny teknik.

Utredning om samverkan m.m.

Våren 2007 tillkallade regeringen en särskild utredare (generaldirektör Lars Högdahl) som fick i uppdrag att stödja de statliga myndigheterna i deras arbete med att inrätta lokala servicekontor och att stödja andra samverkansinitiativ. I november 2009 överlämnade utredaren sitt slutbetänkande *Se medborgarna – för bättre offentlig service (SOU 2009:92)*. I betänkandet föreslogs bl.a. en ny servicestruktur där gemensamma statliga och kommunala servicecentrum och servicepunkter utgör en grundstruktur över hela landet för service till medborgare och företag. Insatser för utveckling av teknikstödd service föreslogs också. Utredaren berörde även den ideella och den privata sektorn som leverantör av service och tjänster inom skilda områden i samhället. Utredningsbetänkandet har remissbehandlats.

Uppdrag till Statskontoret om att utreda myndigheternas service i samverkan

I mars 2011 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att ta fram ett samlat underlag om myndigheternas service i samverkan. I uppdragsbeskrivningen refereras bl.a. till den tidigare omnämnda utredningen *Se medborgarna – för bättre offentlig service (SOU 2009:92)*. Det konstateras att utredningens förslag hade mött ett blandat remissutfall. Flera remissinstanser ansåg att utredningens underlag var bristfälligt när det gällde medborgarna och företagets faktiska behov och att en sådan behovsanalys borde ingå i regeringens beslutsunderlag.

Statskontoret redovisade i april 2012 sitt uppdrag i rapporten *Service i medborgarnas och företagets tjänst (2012:13)*. På kort sikt menar Statskontoret att regeringen bör formulera tydligare mål för vissa myndigheters servicegivande i syfte att klargöra vilka servicenivåer och vilken tillgänglighet som myndigheterna förväntas leva upp till. Kraven på samverkan bör tydliggöras i de berörda myndigheternas instruktion. Vidare menar Statskontoret att regeringen bör se över finansieringsformerna för service i samverkan. Dagens lösning med frivillig samverkan som finansieras via myndigheternas förvaltningsanslag gör myndigheterna alltför beroende av varandra. I rapporten föreslås även att Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser får i uppdrag att analysera medborgarnas och företagets tillgång till offentlig service i olika delar av landet.

På längre sikt menar Statskontoret att regeringen bör inrätta en service-delegation som får i uppdrag att ta ett samlat grepp om utvecklingen av myndigheternas servicegivande. I ett längre perspektiv anser Statskontoret att kommunerna bör inkluderas i samverkan om servicegivandet.

Stöd till kommersiell service

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service kan ekonomiskt stöd beviljas enligt förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service. Stödet kan beviljas till bl.a. näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i gles- och landsbygd. Från och med den 1 januari 2012 gäller en reviderad förordning för stöd till kommersiell service. Den medger bl.a. högre stöd till hemsändning och servicebidrag.

Aviserad utredning om stöd till kommersiell service

I budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 19 och utg.omr. 23) aviserar regeringen sin avsikt att tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjligheterna att utveckla tillgången till grundläggande kommersiell service i hela landet. Regeringen skriver att staten bör ta ett särskilt ansvar för att medborgare och företag även i fortsättningen ska ha tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service i särskilt sårbara och utsatta glesbygder. Förutsättningarna för ett stöd samt hur det skulle kunna utformas bör därför utredas, menar regeringen. Enligt uppgift från Näringsdepartementet avser stödet ett kompletterande stöd till det stöd som redan finns enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Regeringens målsättning är enligt departementet att tillsätta utredningen i januari 2014.

Uppdrag till Tillväxtverket och till Tillväxtanalys

Regionala serviceprogram

Tillväxtverket har sedan 2009 haft regeringens uppdrag att stödja länen i framtagandet och genomförandet av regionala serviceprogram. De regionala serviceprogrammen ska samordna aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgängligheten till service för medborgare och företag. I Tillväxtverkets uppdrag för perioden 2010–2013 har det ingått att årligen rapportera om arbetet. Tillväxtverket lämnade i mars 2013 en delrapport om verksamheten som bl.a. visar att samverkan och dialog är viktiga mål för arbetet med servicefrågor på regional nivå. Tillväxtanalys har sedan 2010 i uppdrag att utvärdera programmen. En delrapport som överlämnades i april 2012 visar att arbetet i respektive län genomförs enligt syftet med verksamheten men att det finns en stor spännvidd vad avser ambitioner och insatser då förutsättningarna och möjligheterna varierar mellan länen. Tillväxtverket och Tillväxtanalys ska slutredovisa sina uppdrag om verksamheten i februari respektive april 2014.

Som framgår av budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 19) avser regeringen att genomföra nya regionala serviceprogram 2014–2018. Tillväxtverket har fått regeringens uppdrag att i dialog med Tillväxtanalys utarbeta riktlinjer för framtagande och genomförande av de nya programmen. Programmen ska lämnas till Regeringskansliet senast den 14 mars 2014.

Programmet Lokala servicelösningar

Under perioden 2010–2013 genomför Tillväxtverket på uppdrag av regeringen programmet Lokala servicelösningar. Programmet omfattar totalt 17 miljoner kronor. Syftet är att stimulera lokalt anpassade servicelösningar som tar hänsyn till varierande förutsättningar och behov, men också att finna generella metoder som kan fungera i olika delar av landet. Programmet har tre fokusområden: samordning av kommersiell och offentlig service, företagens behov av service samt servicelesa områden.

Pilotkommuner för serviceutveckling

Regeringen har uppdragit åt Tillväxtverket att genomföra insatser som stärker den lokala nivåns arbete med att effektivisera och samordna både kommersiell och offentlig service. Under perioden 2012–2014 genomförs en satsning där ett antal pilotkommuner får möjlighet att arbeta konkret med samordnade servicelösningar. Insatsen omfattar 15 miljoner kronor och riktas till kommuner med serviceglesa områden i gles- och landsbygder. Uppdraget ska delredovisas senast den 30 april 2013 respektive 2014 och slutredovisas senast den 30 april 2015. I den första delredovisningen drar Tillväxtverket bl.a. slutsatsen att behovet av innovativa servicelösningar framgår alltmer klart i samband med programmets fortskridande. Tillgängligheten till dagligvaror och drivmedel är fortfarande mycket viktig, men ytterligare incitament i form av tele, bredband och betallösningar/kontanthantering visar sig vara en mycket betydande faktor för bygdens attraktivitet och fortlevnad.

Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service

Ett centralt uppdrag för Tillväxtanalys är att utvärdera insatser och analysera förutsättningar för utveckling och hållbar tillväxt i gles- och landsbygder, små och medelstora städer samt storstadsområden, inklusive tillgänglighet till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden. I en rapport från myndigheten från mars 2013 (2013:04) beskrivs utvecklingen av och tillgången till kommersiell och offentlig service för ett urval av serviceslag som rör utveckling och geografisk tillgänglighet i olika delar av Sverige, med betoning på gles- och landsbygdsområden. Analyserna visar att antalet serviceställen för både dagligvaror, drivmedel och skolor har fortsatt att minska under det senaste året. Antalet apotek och vårdcentraler har ökat efter de reformer som har genomförts. Förbättringarna har dock i första hand skett i områden där till-

gängligheten redan tidigare var god. I områden med en låg eller mycket låg tillgänglighet till tätorter är antalet serviceställen oförändrat. Några iakttagelser är följande:

- Antalet dagligvarubutiker fortsätter minska. Under året minskade antalet dagligvarubutiker med 2,8 procent. Detta kan jämföras med utvecklingen under perioden 2010–2011 då nedgången för hela landet var marginell och perioden 2009–2010 då antalet butiker minskade med ca 1 procent.
- Sedan flera år pågår en strukturomvandling av drivmedelsmarknaden som på ett tydligt sätt har påverkat tillgängligheten i stora delar av landet. Mellan åren 2009 och 2012 minskade det totala antalet försäljningsställen för bensin och diesel i landet med ca 12 procent.
- Antalet apotek har ökat med ca 36 procent sedan apoteksreformen. De flesta nya apotek har tillkommit i områden eller på orter där det funnits apotek sedan tidigare och där tillgängligheten i de flesta fall redan var god. Antalet apoteksombud har fortsatt minska. Sedan 2009 har antalet ombud minskat med 12 procent.
- Sedan vårdvalsreformen infördes har antalet vårdcentraler inklusive filialer ökat med drygt 24 procent. De allra flesta vårdcentraler (91 procent) har etablerats i tätorter med fler än 3 000 invånare. I glesbygdsområden är antalet vårdcentraler, inklusive filialer, oförändrat under samma tidsperiod.
- Under 2012 fortsatte antalet skolor att minska i både glesbygder (ca 3 procent) och tätortsnära landsbygder (ca 2 procent). I tätorter har det skett en svag ökning på ca 0,5 procent.
- Antalet postserviceställen minskade med 2 procent under 2012. Nedgången var störst i tätorter (ca 2,5 procent). I glesbygder och tätortsnära landsbygder var minskningarna ca 1 procent.
- Sedan 2007 har antalet bankomater i landet ökat med ca 18 procent och ökningen är störst i tätorter. I både glesbygder och tätortsnära landsbygder har det skett en förbättring i tillgänglighet sedan 2007.

I ytterligare en rapport från Tillväxtanalys från juni 2013 (2013:09) presenteras kunskapsläget vad gäller geografisk tillgänglighet och ekonomisk tillväxt samt analyser av hur geografisk tillgänglighet kan bidra till näringslivets konkurrenskraft och regioners utvecklingskraft. Resultaten visar på positiva samband mellan tillgänglighet och ekonomisk tillväxt (såsom dessa har definierats i studien). Resultaten visar vidare på att tillgänglighetens effekt på ekonomisk tillväxt varierar mellan olika kommungrupper där effekten är störst för kommuner i glesbefolkade regioner och minst för storstadskommuner och förortskommuner till storstäder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av en god tillgång till kommersiell och offentlig samhällsservice. Tillgänglighet till olika typer av service är en förutsättning för utveckling och god livsmiljö i gles- och landsbygdsområden. I många av de här aktuella motionerna uttrycks en oro över en försämrad service i glesbygden. Utskottet har förståelse för oron och vill särskilt framhålla att det välkomnar regeringens avsikt att tillsätta en utredning som ska se över förutsättningarna för ett kompletterande stöd till kommersiell service i glesbygden. Staten bör ta ett särskilt ansvar för att medborgare och företag i särskilt sårbara och utsatta glesbygder även fortsättningsvis ska ha tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service. Det är en uppfattning utskottet delar med regeringen.

Vidare konstaterar utskottet med tillförsikt, liksom föregående år, att det förekommer en rad åtgärder för att stärka servicetillgången i de mest utsatta områdena. Av budgetpropositionen framgår att regeringen har beslutat om extra medel för utveckling av service i gles- och landsbygder samt för att stödja lokala servicelösningar. Betydande insatser sker även inom de regionala serviceprogrammen, landsbygdsprogrammet, landsbygdsstrategin samt en rad program som Tillväxtverket genomför, inte minst genom Attraktionskraft Sverige där tillgänglighet till olika typer av service är ett prioriterat område. Utskottet välkomnar att regeringen har gett länen i uppdrag att arbeta fram och genomföra nya regionala serviceprogram för åren 2014–2018. Sammantaget bidrar dessa insatser till ett långsiktigt strategiskt arbete för att främja en grundläggande tillgång till service. Utskottet vill även påminna om att resurser av betydelse för kommersiell och offentlig service finns inom flera politikområden.

När det gäller drivmedelstillgång noterar utskottet att ett förslag till förändring av den s.k. pumplagen för närvarande bereds i Regeringskansliet med avsikt att regeringen ska vidta åtgärder eller lämna förslag beträffande nämnda lag.

Utskottet vill liksom tidigare år framhålla att en ökad tillgång till service lokalt och regionalt kräver att statliga myndigheter och statligt ägda bolag med uppgift att tillgodose samhällsintressen samverkar med varandra och med övriga berörda aktörer. Lokalt anpassade lösningar med koppling till både det civila samhället och den kommunala organisationen kan behövas. Sådana mötesplatser har också ett uttalat socialt och kulturellt syfte. Utskottet noterar att den utredning om samverkan som Statskontoret avrapporterade i april 2012, som tidigare refererats, pekar på betydelsen av samverkan mellan olika myndigheter såväl i gemensamma servicekontor som på gemensamma webbplatser. Utskottet konstaterar att det i dag finns en samverkan mellan Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten som medför att service kan upprätthållas på många orter där det annars inte skulle vara möjligt att ha en lokal närvaro. Vidare noterar utskottet att Tillväxtverket på uppdrag av regeringen genomför programmet Lokala servicelösningar där bl.a. samordning av kommersiell och

offentlig service är i fokus samt satsningen på pilotkommuner som nämnts tidigare i detta betänkande. Utöver samverkan är även användningen av ny teknik av stor betydelse för en ökad tillgång till service. Utskottet noterar att den s.k. E-delegationen nyligen presenterat ett delbetänkande om organisationen av framtidens e-förvaltning (SOU 2013:75) samt att delegationen fortsätter sitt arbete i enlighet med regeringens direktiv.

Med anledning av vad som sägs i motion 2013/14:N229 (M) om olika åtgärder för att underlätta landsbygdsföretagande vill utskottet framhålla att den regionala tillväxtpolitiken bl.a. är inriktad mot företag, entreprenörskap och företags konkurrenskraft, vilket inte minst framgår av den nationella strategin för konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning som utskottet refererar till i detta betänkande.

Med hänvisning till det sagda avstyrker utskottet samtliga motioner i de delar som här är aktuella.

Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser till berörda områden med hänvisning till det gällande statliga budgetsystemet. Jämför reservation 7 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:N269 av Saila Quicklund och Ann-Britt Åsebol (båda M) efterfrågas en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen skapar.

Även i motion 2013/14:N277 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M) efterfrågas en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i form av koncessionsavgifter och koncessionskraft.

Regeringen bör göra en översyn och återkomma till riksdagen med förslag på hur ett system med viss återföring kan se ut. Detta framhålls i motion 2013/14:N225 av Anders Sellström (KD). Motionären föreslår att en möjlighet kan vara att se hur det fungerar i Norge där man sedan länge haft ett system som ger vattenkraftskommunerna del av den värdetillväxt som uppstår i vattenkraftsproduktionen.

Nationella riktlinjer för kompensering av de bygder som upplever ett intrång av vindkraftsetablering efterfrågas i motion 2013/14:N353 av Lars Gustafsson (KD). Motionären konstaterar att det i dag finns ett system med återföring när det gäller vattenkraft genom s.k. bygdemedel och

menar att det är rimligt att liknande förutsättningar gäller för vindkraft som för vattenkraft. Regeringen bör därför, enligt motionären, tillsätta en utredning för att se över frågan.

I kommittémotion 2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) konstateras att en bygdepeng utgår till vattenkraftskommunerna. Vad gäller vindkraften har krav på en bygdepeng uppstått hos olika kommuner, men utan lagreglering. I motionen föreslås att bygdepengen för vindkraft lagregleras (yrkande 8).

Vissa kompletterande uppgifter

För kompletterande uppgifter om s.k. bygdeavgifter och Vattenprisutredningens (SOU 2010:17) syn på den s.k. återföringsfrågan hänvisas till föregående års betänkande om utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2012/13:NU2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid upprepade tillfällen behandlat olika motioner rörande återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser. Detta skedde senast hösten 2012 (bet. 2012/13:NU2). Utskottet avstyrkte då, liksom vid tidigare behandlingar, motionerna med motiveringen att nuvarande principer för statens budgethantering ska gälla, dvs. att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter inom samma område. Om sådana kopplingar införs skulle korrigeringar behöva göras till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningsystem eller via andra statliga budgetposter, vilket enligt utskottets bedömning sammantaget skulle leda till en svärgenomtränglig budgethantering. Utskottet kan även konstatera att liknande motionsyrkanden har nyligen avstyrkts av skatteutskottet (bet. 2012/13:SkU17) som delar näringsutskottets bedömning. Utskottet, som inte ser någon anledning att ompröva sin bedömning, vidhåller sitt tidigare ställningstagande och avstyrker därmed motionerna 2013/14:N269 (M), 2013/14:N277 (M), 2013/14:N225 (KD), 2013/14:N353 (KD) och 2013/14:N222 (V) i de delar som här är aktuella.

Fördelning av regionala medel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om fördelning av regionala medel med hänvisning till pågående översyn av den s.k. fördelningsnyckeln.

Jämför särskilt yttrande 3 (S).

Propositionen

I budgetpropositionen anför regeringen att grunden för fördelning av de regionala medlen bygger på att alla regioner kan och ska bidra till Sveriges hållbara tillväxt. Människor och företag i hela landet ska kunna växa och utvecklas av egen kraft. Regeringen ser dock att behovet av statliga medel för strategiska utvecklingsinsatser skiljer sig åt mellan olika regioner som en konsekvens av att dessa står inför olika stora utmaningar. När medlen väl är tilldelade framhåller regeringen att de regionala aktörerna har ansvaret för att prioritera användningen av resurserna utifrån länets förutsättningar, samt utifrån regeringens prioriteringar.

Vidare framgår i budgetpropositionen att regeringen har påbörjat den tidigare aviserade översynen av fördelningsprinciperna (prop. 2012/13:1) för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. I detta arbete ingår även att se över eventuella behov av att förändra och förtydliga dels regeringens styrning av medlen, dels befintliga uppföljningssystem. Under våren 2013 inledde Näringsdepartementet en dialog med de regionala aktörerna som även har haft möjlighet att lämna in skriftliga synpunkter till departementet. Översynen beräknas pågå under 2014.

Regeringen slår i budgetpropositionen fast att en utgångspunkt för fördelning av medlen kommer att vara de strukturella och dynamiska utmaningar länen står inför. Utmaningarna värderas utifrån indikatorer som mäter gleshet och avstånd, demografi, kompetens, arbetsmarknad, entreprenörskap och företagande, arbetsproduktivitet och regional dynamik. Vid fördelning av medel kommer även fortsättningsvis hänsyn att tas till behovet av medfinansiering av EU:s strukturfonder och stödområdestillhörighet för regionala företagsstöd.

Motionerna

I motion 2013/14:N257 av Anders Åkesson och Anders Ahlgren (båda C) konstateras att fördelningen av det regionala tillväxtanslaget i stort sett är densamma som på 70-talet. Motionärerna menar att fördelningen av anslaget behöver uppdateras och ta bättre hänsyn till den situation som råder i dag. Fördelningsnyckeln behöver vidare bli mer ändamålsenlig och transparent, enligt motionärerna.

I motion 2013/14:N284 av Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C) konstateras att tjänste- och serviceverksamhet endast är berättigad till regionala investeringsstöd då verksamheten är inriktad på en större marknad än en lokal eller regional marknad. Motionärerna anser att denna begränsning är problematisk och menar att det finns anledning att se över den nu gällande förordningen för regionalt investeringsstöd så att det på ett bra sätt stöder den starka regionala utveckling som nu växer fram när det gäller besöksnäringen.

Regeringens fördelning av det regionala utvecklingsanslaget upplevs som godtycklig, och trots en tillfällig extra förstärkning av anslaget 2013 och 2014 är det alltid samma län som brottas med att få pengarna att räcka, sägs det i motion 2013/14:N311 av Karin Nilsson (C). För att dessa län inte ska fortsätta att halka efter mer och mer för varje år finns det enligt motionären ett behov av en ordentlig genomlysning och revidering av grunderna för fördelning av det regionala utvecklingsanslaget. Fördelningen måste vara transparent, bidra till tillväxt, regionförstörande samarbeten, större arbetsmarknadsregioner och vara flexibel över tid.

I motion 2013/14:N312 av Fredrik Federley (C) framhålls att de medel som i dag kommer via EU genom myndigheter till den lokala och regionala nivån bör ses över för att skapa största möjliga effektivitet för resurserna. Översynen bör även lägga vikt vid decentralisering av beslutsfattandet över dessa resurser även i delar av landet som inte har bildat regionkommuner samt se över hur normerna för regionala och lokala utvecklingsmedel kan förenklas.

Vissa kompletterande uppgifter

Uppdrag till Tillväxtverket

Av Tillväxtverkets regleringsbrev för 2013 framgår att myndigheten har fått i uppdrag att utarbeta förslag på åtgärder som skapar förutsättningar för en mer jämställd resursfördelning vad avser beviljandet av företagsstöd som medfinansieras av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, med slutredovisning senast den 31 mars 2013.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har här att hantera motioner som rör fördelning av regionala medel. Utskottet kan konstatera att regeringen har påbörjat en översyn av den s.k. fördelningsnyckeln för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Vidare noterar utskottet att det i detta arbete ingår att se över eventuella behov av att förändra och förtydliga dels regeringens styrning av medlen, dels befintliga uppföljningssystem. Utskottet, som välkomnar denna process, ser ingen anledning för riksdagen att föregripa den pågående översynen. I sammanhanget vill utskottet även erinra om att det tidigare framhållit att det även fortsättningsvis bör vara en uppgift för regeringen att fördela medel för regional tillväxt mellan län och andra organ. Med det sagda avstyrks samtliga motioner som här är aktuella.

Utvecklingen i vissa geografiska områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden i avsnittet med hänvisning till att åtgärder som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas av de regionala organen och berörda myndigheter.

Motionerna

De motioner som berör åtgärder i särskilda län eller regioner förtecknas i en tabell i bilaga 4. När utskottet hösten 2012 behandlade motioner av liknande slag vidhöll utskottet den principiella uppfattningen att åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter. Utgångspunkten för denna prövning ska vara det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Samtliga då aktuella motionsyrkanden avstyrktes av utskottet. Ställningstagandet ledde inte till några reservationer.

Utskottets ställningstagande

Liksom vid tidigare tillfällen då utskottet behandlat motioner av detta slag vill det inledningsvis uttrycka sin förståelse för att enskilda ledamöter vill uppmärksamma problem eller framgångsrika insatser i vissa regioner eller andra geografiskt avgränsade områden. Utskottet står dock alltså fast vid sin uppfattning att åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter.

Utgångspunkten för den här prövningen ska vara det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Utskottet ser inte några skäl att ompröva sin hållning och avstyrker därför i linje med tidigare års ställningstaganden samtliga de motionsyrkanden som finns förtecknade i bilaga 4.

Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar de anslag och godkänner de bemyndiganden inom utgiftsområde 19 som regeringen har föreslagit i budgetpropositionen. Samtidigt avslår riksdagen motioner med alternativa förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 19.

Jämför särskilda yttrandena 4 (S), 5 (MP), 6 (SD) och 7 (V).

Inledning

I följande avsnitt redogörs för regeringens förslag om anslag och bemyndiganden för de olika verksamheter och områden som ingår i utgiftsområde 19 Regional tillväxt och motsvarande förslag i motioner. Förslagen om anslag redovisas i bilaga 2. De förslag som har lagts fram i motioner har som utgångspunkt en annan budgetram för utgiftsområdet än den som regeringen har föreslagit. Förutsättningen för den fortsatta beredningen av utgiftsområde 19 Regional tillväxt är dock, som framgår inledningsvis, att ramen för utgiftsområdet för 2014 är fastställd till 2 972 701 000 kronor.

Propositionen

Statsbudgetens utgiftsområde 19 innefattar de fyra anslagen 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, 1:2 Transportbidrag, 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 och 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020.

Anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag, såddfinansiering, ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B samt stöd till kommersiell service. Anslaget får vidare även användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet.

Regeringen bedömer att behovet av insatser för omställning och innovation i näringslivet med anledning av Saab Automobile AB:s konkurs är stort och föreslår att anslaget ökar med 25 miljoner kronor 2014. Vidare föreslår regeringen att det tillförda anslaget om 30 miljoner kronor för 2013 för att stödja vissa län och kommuner som drabbats av den utdragna lågkonjunkturen (bet. 2012/13:FiU21) ökas med 10 miljoner kronor 2014 för samma ändamål.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 10 miljoner kronor 2014 för att finansiera ökade utgifter inom anslaget 1:7 Turistfrämjande samt 19 miljoner kronor under åren 2014–2020 för ökade utgifter inom anslaget 1:4 Tillväxtverket (båda anslag inom utg.omr. 24 Näringsliv). Det senare

med anledning av att Tillväxtverket enligt regeringsbeslut i januari 2013 har fått i uppdrag att förbereda uppgiften att vara förvaltande myndighet för åtta regionala strukturfondsprogram och ett nationellt regionalfondsprogram.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att ca 1 523 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder för 2014.

Av propositionen framgår att Ekonomistyrningsverket (ESV) på uppdrag av regeringen gjort en översyn av bemyndigandesystemet under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. För att verksamheten ska fungera tillfredsställande behövs enligt ESV bemyndiganden för att kunna hantera senarelagd verksamhet. Regeringen anser därför att det är viktigt att det finns en marginal mellan bemyndigandet och beräknade utestående åtaganden vid årets slut. Mot denna bakgrund föreslås att regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 2 700 miljoner kronor under 2015–2021.

Anslaget 1:2 Transportbidrag får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Regeringen föreslår att ca 449 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:2 Transportbidrag för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till samma summa för respektive år.

Anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 används för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för strukturfondsperioden 2007–2013. Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till de åtta regionala strukturfondsprogrammen inom målet för regional konkurrenskraft och sysselsättning, för vilka Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet. Utbetalningarna sker också till programmet Sverige–Norge inom målet för territoriellt samarbete, där Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande och attesterande myndighet.

Ramen för regionala utvecklingsfonden för programperioden beräknas till ca 8 746 miljoner kronor för de program som redovisas på statens budget. Ramen för de program som redovisas och förvaltas i Sverige men som hanteras utanför statens budget är ca 1 901 miljoner kronor (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel).

Förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder styr vilken valutakurs som används vid beräkningen av de finansiella ramarna för programperioden 2007–2013 för de program som hanteras inom statens budget. För att inte differensen ska bli för stor mellan den verkliga kursen och den kurs som regeringen fastställer i förordningen måste det, enligt regeringen, ske en löpande analys samt vid behov en revidering av den valutakurs som används.

De budgeterade årliga anslagen bör enligt regeringen anpassas efter de bedömningar som kan göras om när utgifterna faktiskt uppkommer på anslaget. Utbetalningarna bedöms vara lägst mot slutet av programperioden. Eventuella mindre slutregleringar av programperioden 2000–2006 kan belasta anslaget. Regeringen föreslår att 980 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 för 2014.

Anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för strukturfondsperioden 2014–2020. Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till regionala strukturfondsprogram och ett nationellt program. Av budgetpropositionen framgår att Europaparlamentet och Europeiska rådet under hösten 2013 förväntas anta berörda förordningar för programperioden 2014–2020.

Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till strukturfondsprogrammen inom målet för tillväxt och sysselsättning. Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet för dessa program. Utbetalningar sker också till programmet Sverige–Norge inom målet för territoriellt samarbete, där Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande och attesterande myndighet.

Regeringen beräknar att medlen från regionala utvecklingsfonden kommer att uppgå till ca 1 287 miljoner euro i löpande priser varav ca 342 miljoner euro kommer att tilldelas de territoriella program som Sverige deltar i. Till följd av osäkerhet kring den faktiska tilldelningen från EU:s strukturfonder och vilka program som kommer att ligga utanför statsbudgeten kan regeringen behöva återkomma till riksdagen i frågan.

Ramen för de program som redovisas och förvaltas i Sverige men som hanteras utanför statens budget kommer även de att fastställas under 2014 eftersom programmen ännu inte är beslutade (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel). Ramen för programmen som förvaltas utanför Sverige, inklusive European Neighbourhood and Partnership Instrument Kolarctic, kommer också att fastställas under 2014 eftersom programmen ännu inte är beslutade (även här avser beloppet samtliga deltagande länders EU-medel).

Den valutakurs som används vid beräkningen av de finansiella ramarna för programperioden 2014–2020 för de program som hanteras inom statens budget styrs liksom under föregående programperiod av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder.

Regeringen föreslår att 20 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:4 för 2014. Vidare förslås att regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 miljarder kronor under 2015–2020.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:N431 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) framhålls vikten av tillgång till service och goda kommunikationer på landsbygden. Motionärerna påminner om att regeringen har beslutat att 90 procent av medborgarna och företagen ska ha tillgång till snabbt bredband till 2020 och menar att det saknas medel i budgetpropositionen för att uppnå det målet. Det behövs, enligt motionärerna, en större stabilitet och förutsägbarhet i finansieringen av bredbandsutbyggnaden på landsbygden, och därför föreslås en ökning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 200 miljoner kronor för finansiering av bredbandsutbyggnad 2014. Totalt föreslår motionärerna en ökning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 220 miljoner kronor 2014.

I kommittémotion 2013/14:N386 av Anna Hagwall m.fl. (SD) föreslås en ökning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 10 miljoner kronor och en ökning av anslaget 1:2 Transportbidrag med 20 miljoner kronor. De föreslagna anslagsökningarna syftar till att kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av längre transportavstånd.

Ett stöd till mackar och utveckling av lanthandeln som säkerställer kommersiell service för landsbygdsbefolkningen föreslås i Vänsterpartiets partimotion 2013/14:N357 av Jonas Sjöstedt m.fl. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 50 miljoner kronor. I motionen framhålls att det finns behov av ett logistikstöd till lanthandeln som kompensation för ett sämre geografiskt läge och mindre varuvolymer. Vidare konstateras att människor på landsbygden behöver bilen för att kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter, och för dessa måste det, enligt motionärerna, finnas möjlighet att tanka drivmedel inom rimliga avstånd.

Vissa kompletterande uppgifter

Bredbandsutbyggnad

I budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 22 Kommunikationer) framgår att regeringen i första hand anser att det är marknadsaktörernas uppgift att göra investeringar i bredbandsinfrastruktur. Regeringen konstaterar dock att det i gles- och landsbygder, i vissa områden, saknas incitament för marknaden att göra sådana investeringar. Inom ramen för landsbygdsprogrammet har regeringen genomfört satsningar på bredbandsutbyggnad. Hösten 2012 överlämnades ett förslag till ändring i landsbygdsprogrammet till kommissionen som innebär att regeringen utökade satsningen på bredband på landsbygden med 600 miljoner kronor över två år. Av budgetpropositionen framgår att regeringen menar att det finns ett fortsatt behov av statliga stödinsatser i vissa områden, och regeringen har därför som avsikt att även fortsättningsvis satsa på bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammen (utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel). Den fortsatta satsningen görs under förutsättning att bredband ingår som ett prioriterat

område i den svenska partnerskapsöverenskommelsen med kommissionen. (För mer information om landsbygdsprogrammet och partnerskapsöverenskommelsen se avsnittet Den regionala tillväxtpolitikens inriktning respektive avsnittet om EU:s strukturfonder.)

I regeringens budgetförslag för 2014 (utg.omr. 22) framgår att regeringen föreslår att bemyndigandet sänks med 105 miljoner kronor jämfört med 2013 då den tidigare satsningen på medfinansieringsmedel för bredband inom landsbygdsprogrammet löper ut 2014.

Regeringen tillsatte i december 2012 en utredning som har till uppgift att följa upp hur tillgången till bredband har utvecklats i förhållande till målet i regeringens bredbandsstrategi (dir. 2012:123). Utredningen har överlämnat ett delbetänkande (SOU 2013:47). I budgetpropositionen (utg.omr. 22) framhåller regeringen att utredningens delbetänkande utgör ett viktigt bidrag till att skapa effektiva former för stöd till bredbandsutbyggnad. Vidare lyfter regeringen fram vikten av dialog och samverkan mellan de olika aktörer som verkar på bredbandsmarknaden och hänvisar till de insatser som görs inom ramen för regeringens bredbandsforum.

Det regionala transportbidraget

Transportbidraget har varit föremål för flera översyner och utskottet har i ett tidigare betänkande refererat till en studie genomförd av Tillväxtverket med uppdrag att ta fram förslag på ett miljöanpassat transportbidrag som bidrar till regional utveckling (bet. 2012/13:NU2). Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har som tidigare nämnts på uppdrag av regeringen enligt regleringsbrevet för 2011 genomfört en samlad utvärdering av de regionala företagsstöden där en empirisk analys av det regionala transportbidragets effekter ingår. I en rapport från december 2012 (WP 2012:17) utvärderas transportbidragets effekter på de stödmottagande arbetsställdenas förädlingsvärde, omsättning och vinst. Myndigheten har jämfört företag i sågverksindustrin som har fått transportbidrag med en jämförelsegrupp utanför stödområdet. Tillväxtanalys hittar ett positivt samband mellan transportbidrag och de stödmottagande arbetsställdenas omsättning och förädlingsgrad, men det finns inget belägg för att detta kan tolkas som en kausal effekt orsakad endast av bidraget. Vidare när det gäller transportbidragets effekter på de stödmottagande arbetsställdenas vinst visar resultatet inte på någon entydig positiv effekt. I rapporten problematiseras svårigheten att studera effekter av transportbidraget. Vidare berörs också problemet med en svag koppling mellan mål och medel när det gäller bidraget. Tillväxtanalys menar att det inte är uppenbart hur ett transportbidrag kan öka förädlingsgraden i de stödmottagande arbetsställena.

Bemyndigandesystemet under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Som nämnts i det föregående har Ekonomistyrningsverket (ESV) haft i uppdrag att genomföra en uppföljning av systemet för beställningsbemyndiganden avseende anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. I uppdraget ingick även att vid behov lämna förslag till hur bemyndigandesystemet kan förbättras så att det blir väl anpassat till de anslagna medlen, de olika stödets utformning och syften samt till det stora antalet beslutsfattare. Några iakttagelser är följande. ESV anser att en mer ändamålsenlig styrning och förenklad ekonomiadministration skulle kunna uppnås genom att bl.a. anslagsstrukturen och bemyndiganden ändras. Vidare anser ESV att ansvarsförhållandet mellan staten och självstyrelseorganen avseende bemyndigandesystemet bör ses över. Mot bakgrund av att regeringen vid flera tillfällen behövt ändra beställningsbemyndiganden löpande under året till följd av senarelagd verksamhet bedömer ESV att regeringen behöver ha ett utrymme för att kunna hantera oväntade händelser som påverkar utestående åtaganden. ESV anser att regeringen bör överväga att återinföra möjligheten till anslagssparande på poster under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Vidare ställer sig ESV tveksamt till att i regleringsbrev reglera maximala utbetalningar som inte är hänförliga till händelser eller åtaganden som avser budgetåret, vilket görs i dag. Om regeringen ser ett behov av att reglera maximala utbetalningar bör det finnas en koppling till bemyndigandet i regleringsbrevet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i detta betänkande redovisat sin syn på inriktningen av politiken för regional tillväxt, vilken överensstämmer med regeringens. Förslagen i budgetpropositionen om anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt är beräknade med utgångspunkt i denna syn.

Utskottet har tidigare, genom ett yttrande till finansutskottet, tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområdet, och riksdagen har, genom beslut den 20 november 2013, fastställt de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena (bet. 2013/14:FiU1). Förutsättningarna för den fortsatta beredningen i utskottet är därmed att ramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt har fastställts till närmare 3 miljarder kronor för 2014. I det följande har utskottet tagit ställning till de olika anslagen inom utgiftsområdet samt de övriga förslag som läggs fram i propositionen och som behandlas i detta avsnitt.

Utskottet noterar att regeringen för 2014 föreslår en minskning av ramen för utgiftsområdet med ca 448 miljoner kronor jämfört med ramen för innevarande år. Den enskilt största förändringen gäller en minskad tilldelning av resurser för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013. Enligt regeringens uppfattning bör de budgeterade årliga anslagen anpassas efter de bedömningar som kan göras om när faktiska utgifter uppkommer på anslaget. Enligt regeringens bedömning

kommer utbetalningarna att vara lägre mot slutet av programperioden och de budgeterade årliga anslagen bör således minskas. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i den här frågan.

Utskottet övergår nu till att kommentera de aktuella motionerna. Som framgår av de tidigare redovisade motionerna och av tabellen i bilaga 2 har ökade medel till utgiftsområde 19 Regional tillväxt och en annan fördelning på anslagsnivå än vad regeringen föreslagit förordats i budgetförslag från Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Utskottet vill mot denna bakgrund och före behandlingen av de enskilda anslagen framhålla att det givetvis finns många områden inom utgiftsområde 19 där ytterligare medel skulle kunna komma till användning. En ansvarsfull politik, som tar ansvar för de offentliga finanserna, innebär dock att det måste göras avvägningar mellan olika områden.

I motion 2013/14:N357 (V) föreslås ett ökat stöd till kommersiell service i glesbygd och landsbygd. Utskottet kan konstatera att regeringen i inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken lyfter fram betydelsen av en god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service. I sitt ställningstagande under avsnittet kommersiell och offentlig service har utskottet redogjort för de insatser som sker inom detta område. Vidare vill utskottet i sammanhanget än en gång påminna om att regeringen avser att tillsätta en utredning som ska se över förutsättningarna för ett kompletterande stöd till kommersiell service i glesbygden.

I motion 2013/14:N431 (MP) föreslås ökade medel för bredbandsutbyggnad. Enligt riksdagens fastställda mål ska Sverige ha bredband i världsklass. Utskottet står givetvis bakom detta mål och konstaterar med tillförsikt att regeringen har konkretiserat arbetet för att nå detta mål genom en bredbandsstrategi. Vidare noterar utskottet att regeringen har tillsatt en utredning som ser över tillgången på bredband i förhållande till målet i strategin. Utskottet delar regeringens uppfattning att investeringar i bredbandsinfrastruktur i första hand är en uppgift för marknadsaktörerna samtidigt som det finns ett behov av statliga stödinsatser i områden där marknaden saknar incitament att göra sådana investeringar. Utskottet konstaterar att regeringen även fortsättningsvis avser att satsa på bredbandsutbyggnad inom utgiftsområde 23 genom landsbygdsprogrammet, under förutsättning att bredband ingår som ett prioriterat område i den svenska partnerskapsöverenskommelsen. Utskottet noterar att regeringen framhåller att den har varit tydlig i sin uppfattning gentemot kommissionen att även svenska regioner ska ha möjlighet att investera i infrastruktur. Det är positivt.

I motion 2013/14:N386 (SD) föreslås en höjning av de regionala anslagen för att kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av längre transportavstånd. Utskottet tog ställning till ett identiskt förslag i samband med förra årets behandling av utgiftsområdet (bet. 2012/13:NU2). Utskottet kan konstatera att transportbidraget fortfarande fungerar i enlighet med de syften och intentioner som ligger bakom bidraget.

Sammantaget ansluter sig utskottet till regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Utskottet har heller inget att invända mot de bemyndiganden för olika anslag som föreslås i propositionen. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till anslag och bemyndiganden för budgetåret 2014 inom utgiftsområdet. Samtliga här aktuella motioner avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (S)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N248 av Berit Högman m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2013/14:N260 av Catharina Bråkenhielm (S),

2013/14:N296 av Billy Gustafsson m.fl. (S),

2013/14:N298 av Eva Sonidsson m.fl. (S),

2013/14:N366 av Marie Nordén m.fl. (S),

2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 1 och

2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 5 och 6 samt

avslår motionerna

2013/14:N239 av Krister Hammarbergh (M),

2013/14:N264 av Anders Andersson (KD),

2013/14:N329 av Anne Marie Brodén (M),

2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 1 och 6,

2013/14:N434 av Margareta Cederfelt (M) och

2013/14:N442 av Louise Malmström och Håkan Bergman (båda S).

Ställningstagande

Vi socialdemokrater vill göra den regionala tillväxtpolitiken till en central fråga där konsekvenserna för den regionala utvecklingen blir en ständigt närvarande aspekt i utformningen av strategiska politiska beslut. I linje med vad som sägs i motion 2013/14:N426 (S) vill vi genom att nyttja hela landets tillväxtpotential skapa jobb och stärka hela Sverige. Detta menar vi förutsätter en väl fungerande samordning mellan såväl olika politikområden som olika politiska nivåer. Vi accepterar inte att regionalpolitiken reduceras till en lågambitiös politik för gles- och landsbygd. En kraftfull regionalpolitik måste anta utmaningen att formulera övergripande tillväxt- och utvecklingsstrategier för hela landet. Den regionala tillväxtpolitiken

ska bidra till att skapa en hållbar tillväxt i hela landet, med väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner och en god servicenivå i alla delar av landet. Genom tillgång till vattenkraft, jordbruk, skogs- och mineralnäringar har Sverige kunnat bygga upp en exportekonomi som stärkt tillväxten i vårt land.

Företag, naturresurser och arbetskraft återfinns i alla delar av landet och de är sammanlänkade i ett komplext system av produktion och transporter som knyter samman Sverige. För oss socialdemokrater är det oerhört angeläget att solidariteten mellan regionerna vidmakthålls. Det starka ömsesidiga beroendet mellan olika landsändar innebär att den regionala tillväxtpolitiken måste söka lösningar på såväl de snabbväxande storstädernas problem som de svåra välfärdsutmaningar som väntar många mindre regioner som tampas med kraftigt minskande befolkning, hög strukturell arbetslöshet och skev åldersstruktur. Därtill får vi inte glömma de medelstora regionerna, där halva Sveriges befolkning i dag lever. Här återfinns sannolikt både framtida tillväxtregioner och regioner som, utan en kraftfull politik, på sikt kan få problem att hantera ett snabbt tilltagande internationellt konkurrenstryck. Vi menar att de statliga insatserna måste vara inriktade på att regionerna ska få möjlighet att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar.

Väl fungerande urbana områden är viktiga för ett modernt och konkurrenskraftigt Sverige. Storstadsregionernas betydelse för tillväxt och välförstånd kommer att bli allt större. Därför vill vi utforma en framtidsstrategi för tillväxt och utveckling i såväl stad som landsbygd. Vidare vill vi uppmärksamma situationen för skärgårdskommunerna, som har stora likheter med situationen i våra glesbygder på fastlandet. Därför ser vi också behovet av en samlad skärgårdspolitik.

Med anledning av vad som framförs i motion 2013/14:N442 (S) om behovet av ett integrationsperspektiv i den regionala tillväxtpolitiken vill vi anföra följande. Vi har förståelse för motionärernas oro över de påvisade bristerna av ett integrationsperspektiv i den regionala tillväxtpolitiken. Vi strävar efter ett samhälle där utbildning, arbete och rätten till ett värdigt liv omfattar alla oavsett kön och etnicitet. Vi menar dock att detta synsätt ska genomsyra alla politikområden utan att något särskilt område pekas ut.

Vi anser att riksdagen bör uppmana regeringen att vidta åtgärder och verka med den inriktning som vi redovisat här. Med det sagda tillstyrker vi motion 2013/14:N426 (S) i här berörda delar. Därmed blir även motionerna 2013/14:N248 (S), 2013/14:N260 (S), 2013/14:N296 (S), 2013/14:N298 (S), 2013/14:N366 (S) och 2013/14:N414 (S) i här aktuella delar tillgodosedda och de tillstyrks. Övriga motioner i avsnittet avstyrks i här aktuella delar.

2. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 1 och 6 samt avslår motionerna

2013/14:N239 av Krister Hammarbergh (M),

2013/14:N248 av Berit Högman m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2013/14:N260 av Catharina Bråkenhielm (S),

2013/14:N264 av Anders Andersson (KD),

2013/14:N296 av Billy Gustafsson m.fl. (S),

2013/14:N298 av Eva Sonidsson m.fl. (S),

2013/14:N329 av Anne Marie Brodén (M),

2013/14:N366 av Marie Nordén m.fl. (S),

2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 1,

2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 5 och 6,

2013/14:N434 av Margareta Cederfelt (M) och

2013/14:N442 av Louise Malmström och Håkan Bergman (båda S).

Ställningstagande

De regionala skillnaderna ökar nu på ett alarmerande sätt. I likhet med vad som framförs i motion 2013/14:N360 (V) menar jag att det måste skapas likvärdiga villkor för landets medborgare. För att hålla ihop och skapa tillväxtförutsättningar i hela Sverige måste samma grundläggande förutsättningar finnas oavsett var i landet man bor. Det behövs en god landsbygdsutveckling för landsbygdens egen skull, men även för att det där finns en stor utvecklingspotential som kan komma hela samhället till gagn.

Trots ett ambitiöst och stundtals stort ekonomiskt stöd till regionalpolitisk utveckling har det ännu inte skapats likvärdiga förutsättningar för att ge alla områden, såväl landsbygdsdistrikt som tätortsmiljöer, samma chanser inför framtiden. Den strategi som har använts har i stort sett gått ut på att via kortsiktiga statliga bidrag försöka kompensera de klyftor som marknadskrafterna har skapat. Resultatet har blivit att en majoritet av landets kommuner har en sjunkande befolkning och en minskad tillgång till kommersiell och offentlig service. Sverige behöver en politik som skapar likvärdiga villkor för landets medborgare.

Jag, och Vänsterpartiet, vill se en politik för att hela Sverige ska leva. Det behövs en strategi för utvecklad samverkan, ökat regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att samhällsservicen fungerar. Det finns en kreativitet och handlingskraft lokalt och regionalt runt om i

landet, och den måste vi ta till vara. Den regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken måste demokratiseras. Det handlar om makt och fördelning av resurser, men också om att mobilisera utvecklingskraften överallt i landet. Staten måste emellertid ta sitt fulla ansvar för landsbygdens utveckling. Regionernas framtid beror i hög grad på vilka insatser staten beslutar om på flera olika politikområden. Ansvaret för landsbygds- och regionalpolitiken ligger i dag på flera departement. Det menar jag är olyckligt. En bättre samordning av alla politikområden som rör landsbygdens utveckling anser jag är helt nödvändig. Regionalpolitiska konsekvenser för landsbygden vad gäller nya lagar, reformer och förändringar av myndigheternas organisation eller uppdrag bör alltid redovisas. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att samordna alla landsbygdsfrågor och regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet.

Vidare delar jag den uppfattning som kommer i uttryck i den nämnda motionen om att regeringen skyndsamt måste tillsätta en utredning som utvärderar vad privatiseringar och uppbrytning av statliga monopol har haft för konsekvenser för landsbygden. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

Med det sagda tillstyrks motion 2013/14:N360 (V) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden i avsnittet avstyrks.

3. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 – motiveringen (MP)

av Jonas Eriksson (MP).

Ställningstagande

Jag, och Miljöpartiet, vill ha en politik som skapar förutsättningar för regional utveckling i hela landet. Regionalpolitiken måste präglas av en hög ambitionsnivå och vara ett kraftfullt verktyg för en rättvis utveckling i Sveriges alla regioner, såväl i gles- och landsbygd som i storstad. Många kommuner kämpar mot minskande invånarantal och för att behålla ett fungerande näringsliv. Den snabba urbaniseringen innebär inte bara stora utmaningar för landsbygden utan även för många städer. Jag menar att det finns goda möjligheter att på politisk väg utveckla lösningar på dessa utmaningar. Det krävs strukturella förändringar, satsningar på fungerande kommunikationer, bredband, kollektivtrafik, utbildning, offentlig service, boende och ett gott näringslivsklimat i hela landet. Det kräver också satsningar på ny teknik, innovationer och entreprenörskap för att ställa om samhället till att bli ett långsiktigt hållbart samhälle som löser miljö- och klimatutmaningarna. Den regionala tillväxtpolitiken ska genomsyras av en helhetssyn som sätter människans och miljöns långsiktiga välmående i centrum. Det ska inte finnas några områden i Sverige där de boende upplever att man måste flytta för att få en chans. Alla ska ha rätt att trivas och utvecklas där man bor.

Regional utveckling är beroende av flera faktorer, inte minst av att det skapas nya arbetstillfällen. Småföretagens villkor måste förbättras genom sänkt bolagsskatt, sänkta arbetsgivaravgifter, slopat sjuklöneansvar och minskat regelkrågel. Regional utveckling är också beroende av att den industri som verkat under lång tid i Sverige kan fortsätta utvecklas, ligga i framkant av teknikutvecklingen och vara konkurrenskraftig.

Ett blomstrande näringsliv är intimt sammanbundet med en väl fungerande skola, utbildning och arbetsmarknadsåtgärder. När utbildning, forskning, den ideella sektorn och näringsliv samverkar lokalt skapas positiva synergieffekter. Därför är det viktigt att satsa på regionala högskolor och universitet. För att möjligheten till utbildning ska finnas i hela landet är det också viktigt att satsa på byskolor, folkskolor och distansutbildningar.

En utbyggd och välfungerande infrastruktur är nödvändigt för att hela Sverige ska leva. Bredbandsutbyggnad är av avgörande betydelse för en levande landsbygd. Såväl post som telekommunikation av god kvalitet och till rimligt pris behöver finnas tillgängligt över hela Sverige. Detta ska vara samhällets ansvar. Vi behöver också satsa på att trygga våra fysiska kommunikationsvägar och bygga ut kollektivtrafiken. Även med en utbyggd kollektivtrafik är dock många på landsbygden beroende av bilen. Det är en ödesfråga för landsbygden att samhället lyckas bryta beroendet av bensin och diesel. I en tid av omställning spelar landsbygden en avgörande roll för utvecklingen av ett hållbart samhälle genom bl.a. satsningar på förnybar energi och lokal matproduktion. Redan i dag förser landsbygden Sverige med stora mängder förnybar energi, och det finns fortsatt goda förutsättningar för att bygga ut en lönsam och nödvändig energiproduktion. Klimatomställningen ger på så sätt både trygghet för och arbete på landsbygden.

Jag och Miljöpartiet har en decentralistisk grundsyn. Regioner och kommuner ska ges ett ökat ansvar och inflytande över de politiska beslut som berör regionen och kommunen. Beslut bör tas så nära medborgarna som möjligt. Samhällsfunktioner som polis, arbetsförmedling och försäkringskassa ska vara till för Sveriges alla invånare och finnas tillgängliga över hela landet. Ett fungerande skattesystem ska ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva kommunal service i hela landet.

Miljöpartiet företräder det lokala engagemanget och uppmuntrar olika former av lokal ekonomi. På detta område finns likheter med den inriktning mot utvecklingskraft i alla delar av landet och fokus på stärkt lokal och regional konkurrenskraft som utgör regeringens politik. Jag och Miljöpartiet delar dessa ambitioner, men önskar föra in ett perspektiv i den regionala tillväxten med en betoning på en grön omställning till en hållbar ekonomi. Jag ser inte ett motsatsförhållande mellan utvecklingen i storstäder och på landsbygden. Gröna städer och en levande landsbygd går hand i hand och bygger på att vi ser människors vilja och förmåga att utveckla

de förutsättningar som finns nära. Ett exempel på grön omställning till en hållbar ekonomi är den sociala ekonomin som får människor att samarbeta utan vinstsyfte i t.ex. kooperativ och föreningar.

Eftersom de motioner som behandlas i detta avsnitt har en annan inriktning än den som jag förordar och gett uttryck för här föreslår jag att riksdagen avslår samtliga motioner i avsnittet i här aktuella delar.

4. EU:s strukturfonder, punkt 2 (S, MP, V)

av Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 12 och 13 samt avslår motion

2013/14:N399 av Meeri Wasberg m.fl. (S).

Ställningstagande

När riksdagen fattar beslut i detta ärende i början av december 2013 återstår enligt tidsplanen mindre än en månad tills nästa strukturfondsperiod ska inledas. Vi har tidigare uppmärksammat att Riksrevisionen i sin granskning av administrationen i strukturfondsprojekten funnit att regeringens åtgärder har varit otillräckliga för att underlätta administrationen i strukturfonderna. Att förenkla administrationen för de projekt som bedrivs inom ramen för strukturfondsprogrammen menar vi är ett nödvändigt steg för att dessa projekt ska bli verklighet. Vi anser att det är anmärkningsvärt att regeringen inte har upprättat en tydlig tidsplan i syfte att genomföra de åtgärder som Riksrevisionen föreslår för att lösa de administrativa problemen för strukturfonderna. Projekt som bedrivs inom ramen för strukturfondsprogrammen syftar till att påverka förutsättningarna för regional tillväxt, och fonderna har därmed en avgörande betydelse för att stimulera den regionala tillväxten i Sverige, och upprätthålla kommersiell service.

Trots att tiden börjar bli knapp står vi fast vid vår tidigare uttalade uppfattning och anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att upprätta en tidsplan med det syfte som nämns ovan och att åtgärderna ska vara på plats innan den nya programperioden för fonderna inleds 2014. Med det sagda tillstyrker vi motion 2013/14:N426 (S) i här berörda delar. Motion 2013/14:N399 (S) bör i detta sammanhang inte leda till någon åtgärd. Därmed avstyrks motionen.

5. **Organisering och lokalisering av myndigheter och statliga bolag, punkt 3 (S, MP, V)**

av Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 2, 2013/14:N394 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 2 och 2013/14:N411 av Jasenko Omanovic m.fl. (S) samt avslår motionerna 2013/14:N275 av Lena Asplund (M), 2013/14:N302 av Maria Stenberg och Sven-Erik Bucht (båda S), 2013/14:N364 av Lars Beckman (M) och 2013/14:N404 av Per Åsling (C).

Ställningstagande

Under de senaste åren har det skett en oroväckande utveckling där statlig verksamhet helt försvunnit från mindre orter och koncentrerats i stora regionala centrum. I ett par av de här aktuella motionerna, 2013/14:N411 (S) och 2013/14:N394 (MP), refereras en kartläggning som har genomförts av tidningen Riksdag & Departement över samtliga nya och nedlagda myndigheter efter maktskiftet 2006. Genomgången visar att huvudkontoren för en majoritet av de nya myndigheter som tillkommit sedan 2006 hamnat i Stockholm. Vi delar motionärernas uppfattning att detta är allvarligt, inte minst med tanke på att riksdagen vid flera tillfällen har uttalat att varje beslut om lokalisering av en statlig myndighet bör föregås av noggranna överväganden om lokalisering ute i landet. Än allvarligare blir det när regeringen dessutom har flyttat tillbaka ett antal omlokaliserade myndigheter från landet in till Stockholm.

Vi delar den bild som kommer till uttryck i de nyss nämnda motionerna samt i motion 2013/14:N360 (V), att statlig verksamhet spelar en mycket viktig roll på många platser i vårt land. Det handlar om att kunna erbjuda medborgare offentlig service på likvärdiga villkor, oavsett om de bor i en stad eller på landsbygden. Därtill kan en utlokalisering av statliga myndigheter till olika delar av Sverige bidra till att hela landets resurser och kompetens bättre tas till vara. Statliga myndigheter är viktiga arbetsgivare för kompetent arbetskraft samtidigt som de utgör ett betydelsefullt kundunderlag för småföretag i arbetsmarknadsregionen. Placeringen av statliga

myndigheter kan därmed leda till tillväxt och utveckling i hela landet och därmed motverka den starka urbaniseringstrend som pågår. Statliga myndigheter bör därför finnas i flera delar av vårt land.

De senaste årens utveckling visar på att de fastslagna principer som riksdagen vid upprepade tillfällen ställt sig bakom inte följs. Det finns därför ett behov av åtgärder. Vi anser att regeringen i regleringsbrev till myndigheter och i ägardirektiv till statliga bolag bör skärpa kraven på att dessa ska ta ett regionalpolitiskt ansvar och framhålla vikten av att alla medverkar till att de regionalpolitiska målen uppnås. När nya myndigheter startas bör lokaliseringsfrågan alltid prövas från ett regionalpolitiskt perspektiv, och i varje fall bör en annan lokaliseringsort än Stockholm övervägas. Vidare måste alla tendenser till återlokalisering motarbetas. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Därmed blir de ovannämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar och de tillstyrks. Som framgått av den tidigare redovisningen sammanfaller delvis förslag i några av de motioner som behandlas i detta avsnitt med det vi anfört. Såväl dessa motioner som övriga motioner i avsnittet avstyrks.

6. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (S, MP, V)

av Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N243 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S),

2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5 och

2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 3 och avslår motionerna

2013/14:N202 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C),

2013/14:N229 av Jan R Andersson (M) yrkandena 1, 4 och 5,

2013/14:N287 av Per Åsling och Johan Linander (båda C),

2013/14:N305 av Annika Qarlsso och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C),

2013/14:N335 av Tina Ehn och Jabar Amin (båda MP) och

2013/14:N355 av Helena Lindahl och Staffan Danielsson (båda C).

Ställningstagande

En levande landsbygd är en förutsättning för att Sverige ska stå sig väl på den globala arenan. Samtidigt står landsbygden inför stora utmaningar som berör tillgängligheten till offentliga och privata tjänster. I Sverige, liksom i

övriga världen, pågår en urbanisering. Landsbygden töms på folk medan de större städerna växer i tilltagande takt. Parallellt med detta har det skett en utveckling där grundläggande samhällsservice centraliserats till områden med en tilltagande befolkning, på bekostnad av en försvagad service i regioner med ett minskat befolkningsunderlag. På många håll runt om i Sverige blir det allt längre till närmaste butik, mack eller serviceställe och offentlig samhällsservice. Detta innebär en försämring i livsvillkoren för invånarna på landsbygden och de mindre tätorterna och på många orter har det även som en konsekvens blivit svårare för små företag att klara sin vardag och utvecklas. Paradoxalt nog gäller dock inte utarmningen av den offentliga servicen enbart glesbygden utan även i hög grad många av de stora, befolkningstäta, bostadsområdena i storstädernas ytterområden. Att samhällstjänster urholkas i områden som kan behöva dem mest menar vi är en djupt oroväckande utveckling.

Medborgare och företag har rätt att få del av offentlig service på ett likvärdigt sätt oavsett om man bor i tätort eller på landsbygden. Vi instämmer i vad som sägs i motion 2013/14:N426 (S) om att marknadslösningar eller rationaliseringsåtgärder aldrig kan ersätta medborgarnas rätt till en tillgänglig samhällsservice. Vi vill betona vikten av åtgärder för att säkerställa en acceptabel servicenivå, exempelvis genom utökad telefonkundtjänst och förbättrad service via internet.

Som vi gav uttryck för inledningsvis delar vi uppfattningen som framhålls i motion 2013/14:N360 (V) om att den offentliga och kommersiella servicen på landsbygden måste stärkas. Lanthandeln har en nyckelfunktion för bygdernas attraktivitet och utveckling. Vi menar att regeringen bör ta initiativ till åtgärder som ger förutsättningar för en fungerande dagligvaruhandel även på landsbygden. De mackar som finns på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. På landsbygden där kollektivtrafiken är begränsad behövs bilen för att människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter, och det måste finnas möjlighet att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Landsbygdsprogrammet kan här ha stor betydelse.

Vi noterar att regeringen avser att tillsätta en utredning som ska se över förutsättningarna för ett kompletterande stöd till kommersiell service i glesbygden. Vi välkomnar detta men kan samtidigt konstatera att utredningen endast omfattar tillgången till kommersiell service.

Med hänvisning till det sagda anser vi att möjligheterna att bibehålla såväl kommersiell som offentlig service bör ses över. Vidare bör regeringen skyndsamt återkomma med förslag som säkerställer kommersiell service för landsbygdsbefolkningen. Detta ligger även i linje med vad som framhålls i motion 2013/14:N243 (S) om behovet av samhällsservice. Därmed tillstyrker vi nämnda motioner i de berörda delarna. Övriga motionsyrkanden i avsnittet avstyrks.

7. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, punkt 5 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 8 och avslår motionerna

2013/14:N225 av Anders Sellström (KD),

2013/14:N269 av Saila Quicklund och Ann-Britt Åsebol (båda M),

2013/14:N277 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M) och

2013/14:N353 av Lars Gustafsson (KD).

Ställningstagande

I dag finns en bygdepeng som utgår till vattenkraftskommuner. Denna bygdepeng har bl.a. använts till upprustning av lokaler. Även när det gäller vindkraft förekommer i vissa kommuner en bygdepeng. Till skillnad från bygdepengen som avser vattenkraften är denna dock inte lagreglerad utan har uppstått som ett krav från olika kommuner. För att inte de bäst förhandlande kommunerna ska få de högsta ersättningarna tycker jag, i enlighet med vad som föreslås i motion 2013/14:N222 (V), att bygdepengen för vindkraft ska lagregleras. En lagreglering skulle även göra det svårare för oseriösa aktörer att verka och öppnar inte heller upp för en diskussion om otillbörlig påverkan. Med det sagda tillstyrks den nyss nämnda motionen i den berörda delen. Övriga motioner som behandlas i detta avsnitt avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (SD)

Anna Hagwall (SD) anför:

Jag har i det föregående ställt mig bakom utskottets syn på inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken. Utöver detta vill jag särskilt framhålla vikten av att kompensera de fyra nordligaste länen för de konstnadsnackdelar de har som en följd av långa transportsträckor. Sverigedemokraterna har därför föreslagit ökade anslag för detta ändamål. Dessa framgår av förslaget till anslagsfördelning för utgiftsområdet som behandlas sist i betänkandet.

2. EU:s strukturfonder, punkt 2 (MP, V)

Jonas Eriksson (MP) och Kent Persson (V) anför:

I detta sammanhang vill vi även påminna om vad vi tidigare anført då frågor om EU:s strukturfonder behandlats (bet. 2012/13:NU2). Vi vill understryka att det är av stor vikt att den politik som förs inom ramen för strukturfondsprogrammen inte motverkar uppställda miljö- och klimatmål. Vi ser ett mycket stort behov av att ställa om Sveriges ekonomi i en mer hållbar riktning och menar att de investeringar som görs med strukturfondsmedel bör vara en del i en grön omställning. De projekt som bedrivs inom ramen för programmen måste i större utsträckning än i dag syfta till att varaktigt påverka de grundläggande förutsättningarna för långsiktig ekologisk, social och ekonomisk utveckling. Därigenom skulle Sverige, enligt vår uppfattning, få en bättre utväxling av de resurser som kanaliseras via EU-programmen.

3. Fördelning av regionala medel, punkt 6 (S)

Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Berit Högman (S) anför:

Vi har i det föregående ställt oss bakom att samtliga motioner som rör fördelning av regionala medel bör avslås av riksdagen. Vi vill i detta sammanhang dock framhålla att vi finner det anmärkningsvärt att den pågående översynen av fördelningsprinciperna för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inte redovisas utförligare för riksdagen. Regionala aktörer har under våren 2013 haft möjlighet att lämna skriftliga synpunkter till regeringen och Tillväxtverket har redovisat förslag på området i mars 2013. Mot bakgrund av detta borde det ha funnits förutsättningar för en utförligare redogörelse för hur regeringen ser på frågan i den budgetproposition som nu ligger på riksdagens bord.

4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (S)

Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Berit Högman (S) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar, avstår vi från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I detta särskilda yttrande redogör vi för vissa centrala delar av Socialdemokraternas politik och vad det hade inneburit på ett övergripande plan om vårt budgetalternativ vunnit en majoritet.

Vi anser att Sverige är ett bra land att bo och verka i. Men någonting håller på att gå sönder. Arbetslösheten har bitit sig fast och skolresultaten faller. De anställda i vården behöver ta hand om allt fler gamla och sjuka. Människor far illa av vinstjakten i välfärden.

Den moderatledda regeringens löften om lägre arbetslöshet och minskat utanförskap klingade säkert vackert i mångas öron. Ambitionen i sig var inte fel men verkligheten visar tydligt att regeringens lösning på varje samhällsproblem – att sänka skatten och privatisera – inte fungerar. Nu ser regeringen inte längre vad som händer i vårt land.

Vi vill i likhet med vad som sägs i Socialdemokraternas partimotion 2013/14:Fi308 i stället se ett land där medborgarna samlas för att tillsammans utveckla samhället. Där Sveriges olika förutsättningar tas till vara och där invånarna ställer krav på varandra och hjälps åt. Konkurrenskraft och anständighet måste gå hand i hand. Vi vill föra en politik som ger kvinnor och män förutsättningar att gå till jobbet, ta ansvar, känna sig trygga och just därför är fria. Unga som i dag saknar arbete får en lite jobbigare morgon, men ett betydligt rikare liv.

Därför finns ett mål som är viktigare än alla andra: Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Det kräver mer samarbete och investeringar i framtiden så att svenska företag kan växa och anställa. Så kan de stora framtidsutmaningarna mötas, som att minska klimatförändringen och säkra tillväxten i den globala konkurrensen. Med fler jobb får vi också råd med en välfärd att vara stolta över.

Sverige behöver en ny riktning. Våra prioriteringar är tydliga: Jobben är viktigast, sedan skolan och välfärden. Mindre klasser och fungerande vård går före fler skattesänkningar.

Socialdemokraterna har inget annat förslag än regeringen när det gäller ramar för eller anslagsfördelning inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Vi vill dock föra en politik med en annan inriktning än regeringen. Därför innehåller vårt budgetförslag ett utökat anslag till landsbygdsprogrammet (utg.omr. 23).

Vår principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår av de övriga ställningstaganden vi gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

5. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (MP)

Jonas Eriksson (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 20 november 2013 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional tillväxt inte får överstiga 2 972 701 000 kronor 2014 (bet. 2013/14:FiU1). Miljöpartiets förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tas upp till behandling. Därför väljer jag att avstå från att delta i beslutet och redovisar i stället i detta särskilda yttrande vissa centrala delar av Miljöpartiets politik och partiets förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Sverige står inför stora utmaningar som innefattar problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Miljöpartiet har i partimotion 2013/14:Fi319 presenterat en ekonomisk politik och ett samlat budgetförslag för 2014 som jag står bakom. Förslaget bygger på Miljöpartiets vilja att skapa ett hållbart samhälle som möter klimatutmaningen, ger alla barn en ärlig chans i skolan och skapar förutsättningar för nya jobb. Jag och Miljöpartiet menar att Sverige i stället för ytterligare ett jobbskatteavdrag behöver en offensiv politik med investeringar i skola, klimat och jobb. Investeringar i klimatet och våra barns skolgång ger nya jobb och möjligheter samtidigt som det bygger vårt land starkt inför framtiden.

Jag och Miljöpartiet står alltså alltså fast vid uppfattningen att anslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med förslagen i kommittémotion 2013/14:N431 (MP). Tillgång till service och goda kommunikationer är viktiga förutsättningar för fortsatt boende på landsbygden. För landsbygdsinvånare som ofta har lång väg till serviceinrättningar och myndigheter är det av stor vikt att få tillgång till den service som ges via bredband. Regeringen har beslutat att 90 procent av medborgarna och företagen ska ha snabbt bredband till 2020, men i likhet med vad som sägs i den nyss nämnda motionen anser jag att det saknas medel i regeringens budgetförslag för att uppnå det målet.

Jag, och Miljöpartiet, anser att det behövs en större stabilitet och förutsägbarhet i finansieringen av bredbandsutbyggnaden på landsbygden. En miniminivå ska säkras. Därför satsar Miljöpartiet 200 miljoner kronor per år under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder för finansiering av bredbandsutbyggnad. Totalt anslår Miljöpartiet 220 miljoner kronor mer på detta anslag än regeringen. Beroende på beslut om användningen av EU-medel från landsbygdsfonden och regionalfonden kan också medel från dessa fonder komma att användas för bredbandsutbyggnaden.

Min principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

6. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (SD)

Anna Hagwall (SD) anför:

Eftersom riksdagens majoritet har fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 inte får överstiga 2 972 701 000 kronor är det inte möjligt att i detta betänkande fullfölja vårt förslag inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt genom en reservation. Jag väljer därför att avstå från att delta i utskottets beslut när det gäller anslagen för 2014 inom utgiftsområdet. I detta särskilda yttrande redovisar jag Sverigedemokraternas förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Dessförinnan vill jag dock redovisa en del centrala delar av min och Sverigedemokraternas politiska grundsyn.

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Liksom Sverigedemokraterna förordar jag ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Jag och partiet eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet. Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

Det är med utgångspunkt från detta förhållningssätt som Sverigedemokraterna har format det samlade budgetförslag som återfinns i partimotion 2013/14:Fi282 (SD). Där stakar partiet ut de viktigaste visionerna för de kommande åren. I förslaget understryks bl.a. att det inte nödvändigtvis behöver finnas motsättningar mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltför fast vid oroväckande höga nivåer. Min och Sverigedemokraternas avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft. Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

När det gäller anslagen har Sverigedemokraterna föreslagit en ökning av anslagen i syfte att kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd. Jag anser i överensstämmelse med vad som föreslagits i motion 2013/14:N386 (SD), att ytterligare 10 miljoner kronor borde avsättas för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder och ytterligare 20 miljoner kronor för anslaget 1:2 Transportbidrag.

Min principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

7. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (V)

Kent Persson (V) anför:

Vänsterpartiet har i sin budgetmotion 2013/14:Fi254 presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När nu vårt förslag till budgettram för utgiftsområde 19 Regional tillväxt har fallit avstår jag från att delta i utskottets beslut när det gäller anslagen för 2014. I detta särskilda yttrande redovisar jag vissa centrala delar av Vänsterpartiets politik och partiets förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Liksom Vänsterpartiet vill jag se ett tryggt och värdigt samhälle byggt på omtanke och solidaritet. Dess värre ser vi nu i stället hur välfärdssamhället krackelerar. Sedan 2006 har högerregeringen lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på den gemensamma välfärden i kommunsektorn, dvs. vård, skola och omsorg. Samtidigt har samhället blivit alltmer av ett risk-samhälle där ingen av oss längre kan lita på att de gemensamma trygghets-systemen, som sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring, finns där när vi behöver dem.

Sverige står inför ett vägval. Samtidigt som skatterna har sänkts med ca 140 miljarder kronor mellan 2006 och 2014 har de sammanlagda statsbidragen till kommunerna endast ökat med 5,2 miljarder kronor i fasta priser under samma period. Effekterna syns allt tydligare i bl.a. växande kunskaps-skillnader mellan geografiska områden, skolor och enskilda elever. Andra konsekvenser av den borgerliga politiken är större gruppstorlekar på fritidshem och i förskolan samt akut personalbrist i sjukvården.

Det är dags för en ny färdriktning. Ett samhälle som byggs med omtanke och medmänsklighet är i grunden starkare än ett land där girigheten får råda. Vänsterpartiet sätter kampen mot arbetslösheten främst i den ekonomiska politiken och föreslår kraftiga resursförstärkningar till välfärden. Partiet gör stora investeringar i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatomställning och utbildning, och tydliga förstärkningar av de gemensamma trygghetssystemen. Redan nästa år beräknas dessa satsningar på välfärden och på infrastrukturinvesteringar, bostadsbyggande m.m. ge nästan 30 000 jobb.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik som minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna, och den står också i motsats till en effektiv jobbpolitik. Vänsterpartiet finansierar dessa satsningar fullt ut genom att avvisa ett antal av de skattesänkningar och subventioner till arbetsgivare som regeringen har genomfört. Målsättningen med min och Vänsterpartiets skattepolitik är att trygga välfärden, få fler människor i arbete, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag, och jag är övertygad om att viljan att betala skatt är god om det finns en tydlig koppling till satsningar på exempelvis sjukvård, skola och äldreomsorg. Vänsterpartiets förslag resulterar i ett skattesystem som bygger på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Vänsterpartiets förslag i partimotion 2013/14:N357 innebär en ökning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2014. Med denna anslagshöjning vill Vänsterpartiet stärka den lokala kommersiella servicen på landsbygden. I likhet med vad som framhålls i den nyss nämnda motionen anser jag att det behövs ett logistikstöd till lanthandeln som kompenserar för sämre geografiskt läge och mindre volymer av varor. Lanthandeln har en nyckelfunktion för bygdernas attraktivitet och utveckling. I dag ger de stora grossisterna så dåliga villkor till lanthandlarna att dessa inte kan konkurrera på likvärdiga villkor.

De mackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. De stora bensinbolagen inskränker sin service och ställer allt hårdare krav på volym. På landsbygden, där kollektivtrafiken är begränsad, behövs bilen för att människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter, och det måste finnas möjlighet att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Jag, och Vänsterpartiet, vill därför att det införs ett stöd till mackar och utveckling av lanthandeln som säkerställer kommersiell service för landsbygdsbefolkningen.

Det är mot bakgrund av ovanstående beskrivning Vänsterpartiet har föreslagit 50 miljoner kronor för att finansiera dels ett mackstöd och dels ett stöd för utveckling av lanthandeln.

Min principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 19:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 700 000 000 kronor 2015–2021 (avsnitt 2.7.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2015–2020 (avsnitt 2.7.4).
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:N202 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förverkligande av den rapport om myndigheternas service i samverkan över hela landet som Statskontoret presenterat.

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bygdepeng.

2013/14:N225 av Anders Sellström (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna till återföring av medel från vattenkraft.

2013/14:N229 av Jan R Andersson (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskade administrativa kostnader för serviceföretag på landsbygden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kringkostnader för tillsynsverksamhet för mindre servicenäringar.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur information om och koordinering av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden kan förbättras.

2013/14:N239 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av existerande gränshinder för näringslivet mellan Sverige och Finland.

2013/14:N243 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av samhällsservice.

2013/14:N248 av Berit Högman m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktiv regionalpolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en regional utvecklingsstrategi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ersättningsverksamhet efter Sadevs nedläggning.

2013/14:N257 av Anders Åkesson och Anders Ahlgren (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över fördelningsnyckeln för hur staten fördelar det regionala tillväxtanslaget.

2013/14:N260 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en samlad skärgårdspolitik.

2013/14:N264 av Anders Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en positiv utveckling i hela landet genom ökade förutsättningar för att arbeta och bo på landsbygden.

2013/14:N269 av Saila Quicklund och Ann-Britt Åsebol (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen skapar.

2013/14:N275 av Lena Asplund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lokaliseringen av statliga myndigheter och bolag.

2013/14:N277 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i fråga om koncessionsavgifter och koncessionskraft.

2013/14:N284 av Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det finns anledning att se över nu gällande förordning för regionalt investeringsstöd så att den på ett bra sätt stöder den starka regionala utveckling som nu växer fram när det gäller besöksnäringen.

2013/14:N287 av Per Åsling och Johan Linander (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet som en lägsta nivå – ett golv – som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd.

2013/14:N293 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Gotlands strategiska läge i Östersjön.

2013/14:N296 av Billy Gustafsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet att formulera en nationell strategi för en levande landsbygd och skärgård.

2013/14:N298 av Eva Sonidsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktiv regionalpolitik.

2013/14:N302 av Maria Stenberg och Sven-Erik Bucht (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om glesbygdens utmaningar och vikten av arbetstillfällen.

2013/14:N305 av Annika Carlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en servicegaranti om rätt till offentlig service i hela landet bör inrättas.

2013/14:N311 av Karin Nilsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ordentlig genomlysning av fördelningen av det regionala utvecklingsanslaget (1:1) till landets länsstyrelser, regioner och regionförbund, vilken måste vara transparent, bidra till tillväxt, regionförstärkande samarbeten och större arbetsmarknadsregioner och vara flexibel över tid.

2013/14:N312 av Fredrick Federley (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hanteringen av lokala och regionala utvecklingsmedel för att skapa största möjliga effektivitet för resurserna, vilken också bör lägga vikt vid att en decentralisering av beslutsfattandet över dessa resurser också behövs i de delar av landet som ännu inte är regioner samt också se över hur normerna för lokala och regionala utvecklingsmedel kan förenklas.

2013/14:N329 av Anne Marie Brodén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att bo kvar och arbeta på landsbygden.

2013/14:N335 av Tina Ehn och Jabar Amin (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en lag som garanterar basservice.

2013/14:N344 av Mattias Jonsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktiv näringspolitik för full sysselsättning i Västsverige.

2013/14:N353 av Lars Gustafsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationella riktlinjer utvecklas för hur de bygder som upplever ett intrång av vindkraftsetableringen kan kompenseras.

2013/14:N355 av Helena Lindahl och Staffan Danielsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av eventuell lagstiftning som garanterar en lägstanivå för grundläggande samhällsfunktioner i hela landet.

2013/14:N357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:N360 av Kent Persson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att samordna alla landsbygds- och regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statliga myndigheter bör spridas till fler orter i Sverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag som säkerställer kommersiell service för landsbygdsbefolkningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning som utvärderar vad privatiseringar och uppbyggnad av statliga monopol har haft för konsekvenser för landsbygden.

2013/14:N364 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att etablera statligt ägda företags huvudkontor utanför storstäderna, exempelvis i Norrland.

2013/14:N366 av Marie Nordén m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hela Sverige ska leva.

2013/14:N386 av Anna Hagwall m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:N394 av Tina Ehn m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lokalisera myndigheter på andra orter än Stockholm, enligt tidigare fastställda principer.

2013/14:N399 av Meeri Wasberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett nationellt initiativ för att säkerställa att medel för EU-program som borde komma Sverige till del också gör det.

2013/14:N404 av Per Åsling (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en analys av den statliga lokaliseringpolitiken.

2013/14:N411 av Jasenko Omanovic m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regionala hänsyn vid omorganisation av statlig verksamhet.

2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en urban tillväxtpolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på jobbfrämjande insatser för en växande Stockholmsregion.

2013/14:N426 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheterna att bibehålla en kommersiell och offentlig service bör ses över.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utforma en framtidsstrategi för både urban tillväxt- och landsbygdsutveckling.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en samlad skärgårdspolitik.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta en tidsplan för att genomföra Riksrevisionens förslag till åtgärder när det gäller strukturfonderna.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Riksrevisionens åtgärder ska vara på plats innan den nya programperioden för strukturfonderna inleds från 2014.

2013/14:N431 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt uppställningen i motionen.

2013/14:N434 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att stödja en utveckling mot ökat företagande på landsbygden i syfte att fler personer ska välja att bosätta sig utanför storstadsregionerna.

2013/14:N442 av Louise Malmström och Håkan Bergman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att uppnå mainstreaming av integration inom den regionala tillväxtpolitiken.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 523 837		+220 000	+10 000	+50 000
1:2	Transportbidrag	448 864			+20 000	
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	980 000				
1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	20 000				
Summa för utgiftsområdet		2 972 701	±0	+220 000	+30 000	+50 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom
utgiftsområde 19 Regional tillväxt*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	±0	1 523 837
1:2 Transportbidrag	±0	448 864
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	±0	980 000
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	±0	20 000
Summa för utgiftsområdet	±0	2 972 701

BILAGA 4

Motionsyrkanden rörande utvecklingen i län och regioner

Motionsyrkanden rörande utvecklingen i län och regioner

Län eller region	Motion	Önskade åtgärder
Värmland	2013/14:N248 (S)	3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ersättningsverksamhet efter Sadevs nedläggning.
Gotland	2013/14:N293 (S)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Gotlands strategiska läge i Östersjön. Gotlands geografiska läge bör i större utsträckning betraktas som en resurs och plattform inom ramen för näringspolitik och svensk regional- och Europapolitik. Gotlands ses som en neutral plats i Östersjön och Gotland kan därför i ett framtida perspektiv utgöra en möjlig plattform för att utveckla nya former för samverkan och kunskapsutbyte mellan länder och intressenter i Östersjöregionen.
Västsvrige	2013/14:N344 (S)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktiv näringspolitik för full sysselsättning i Västsvrige. Västsvrige behöver en näringspolitik som fortsätter utveckla produktionen av varor och tjänster, förbättrar företagens förutsättningar att växa samt möta omvärldsförändringar. Västsvrige behöver utbildningar som matchar såväl de kompetensbehov som finns i dag och i framtiden samt som driver utvecklingen framåt.
Stockholm	2012/13:N414 (S)	2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på jobbfrämjande insatser för en växande Stockholmsregion. Så kallad innovationsupphandling skulle inte bara kunna generera nya produkter och ekologiskt hållbara systemlösningar för Stockholmsregionen, utan också fler arbetstillfällen.